

SLOVENSKI NAROD

Iznaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petih vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inzerati peti vrsta & Din 4. — Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska 6, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

NOVA NAPETOST NA SREDOZEMSKEM MORJU

Mrzlične priprave angleškega generalnega štaba za obrambo angleških interesov

London, 12. oktobra. br. Negativni odgovor italijanske vlade na angleško in francosko vabilo, da bi se udeležila pogajanj za umik tujih prostovoljcev iz Španije, je izrazil v Angliji kakor tudi v Franciji hudo reakcijo, ki sicer v angleškem tisku ne prihaja tako vidno do izraza, pokazala se je pa tem bolj v pospešenih pripravah angleškega generalnega štaba, da se o pravem času organizira angleške sredozemske sile za morebitno nujno obrambo prometne žile britanskega imperija. O tem pričajo najnovejša akcija angleških vojaških krogov v Egiptu kakor tudi načrti admiraltete, da si skupno s francosko vojno mornarico na Menorci uredi trdno bazo, ki bi mogla paralizirati sleherno akcijo sil, ki so se koncentrirale na Mallorci očitno ne le zaradi obrambe Španije proti boljševizmu.

Reakcija na italijansko noto

Italijanska vlada je v svojem odgovoru sicer prijateljsko, vendar pa jasno odklonila konferenco v troje, češ da je predlagani dnevi red tako obtežena pomena, da so na njem prizadeti tudi druge sile, predvsem oba španska tabora, in da zaradi tega moral o teh vprašanjih razpravljati prav za prav londonski nevtralnostni odbor. Sploh pa italijanska vlada ne namerava sodelovati na nobenem mednarodnem sestanku ali konferenci, ki bi se nanašala na tako občo mednarodno politična vprašanja, če se ne bi tudi Nemčija povabila k pogajanjem.

Ta odgovor je v Londonu in v Parizu sprožil ves diplomatski aparat in včeraj se je v obeh zapadnoevropskih glavnih mestih vršila cela serija pomembnih razgovorov in posvetovanj za stališče, ki naj ga Francija in Anglija sedaj zavzame, in za nadaljnjo diplomatsko akcijo, da se končno vendarle kakorkoli likvidira ali pa vsaj izolira španski problem, ki služi nekim evropskim silam zgolj za zaslon, za katerim razvijajo svoje posebne načrte, pa tudi konkretne imperialistične akcije. V Parizu kakor v Londonu so si na jasnem, da pomeni tako zvana borba na Sredozemskem morju proti dejanski fiktivnemu španskemu boljševizmu in proti vsim podobnim levčarskim nevarnostim — le krinko za zasedbo Balearskega otočja in španskega Maroka, med katerima bi bila angleška pot v Indijo in na Daljni vzhod ter francoska zveza s severno Afriko kakor v precepu.

Koncentracija italijanske vojske v Libiji

Vesti o najnovejših italijanskih vojaških transportih v Libijo in o tajni mobilizaciji vojaških obveznikov letnikov 1909—1912 in deloma tudi starejših letnikov, samo še bolj utemeljujejo te angleške in francoske skrbi. Po najnovejših mednarodnih informacijah je bilo v zadnjem času poslanih iz Italije v Libijo 25.000 vojakov. Včeraj je odrinilo iz neapeljske luke z dvema velikima parnikoma kar 5.400 vojakov in njihovih starešin. Ze prej sta bili v Libiji koncentrirani dve diviziji, tako da je sedaj tam zbrana vojska, ki šteje že preko 50.000 mož. Ta vojska se je deloma koncentrirala tudi na libijski vzhodni meji.

Angleško letalstvo v Egiptu

Ta okoliščina je, kakor so listi že podrobno ugotovili, zelo vznemirila tudi egiptsko javnost. Snočnji angleški listi poročajo, da so sedaj v Egiptu na prizadevanje angleških vojaških svetovalcev, silno pospešili gradnjo cest, železnic, letališč in drugih strateško pomembnih naprav, v vsem vzhodnem območju ozemlja. Poleg tega je angleški vrhovni generalni štab sklenil ojačiti angleške letalske sile v Egiptu. Egipetska vlada nima namere, da bi se uprla tem ukrepom, ker se zaveda, da služijo v prvi vrsti obrambi Egipta, ki je po italijanski zasedbi Abesinije ogrožen od severozapada in jugovzhoda. Egipetska vlada je stavila angleškemu vojnemu letalstvu na razpolago tudi že vsa egiptska letališča.

Čeprav je bila koncentracija italijanske vojske predvidena že pred nekaj meseci, kakor to zatrjujejo italijanski listi, jo je treba glede na sedanji vprav izjemni položaj na Sredozemskem morju vključiti v okvir vse ostale sredozemske akcije držav, ki nastopajo pod geslom borbe proti ekstremnim levčarskim nevarnostim. Neposredno v ta okvir spadajo najnovejši transporti tujih prostovoljcev preko Ceute v Španijo kakor tudi ojačenje letalskih sil teh držav na Mallorci.

Pred usodno odločitvijo

Spričo vsega tega je postala situacija za Francijo in Anglijo na Sredozemskem morju zelo delikatna. Zato imajo tudi vsa nervozna diplomatska pogajanja in posvetovanja v Londonu in Parizu še svoj poseben pomen. Angliji grozi nevarnost, da bo kakor pred dvema leti spet postavljena ob stran. Demokratske sile so sicer tokrat, so-

deč po francosko-angleški solidarnosti in po Rooseveltovem čičaskem sanktu proti vsem imperializmom, kršilec mednarodnih obveznosti, gusarskim napadalcem in vobče protidemokratskim elementom, za spoznanje že bolj organizirane. Vendar se bosta morala London in Pariz zaenkrat še sama odločiti glede nadaljnje obrambe svojih vzporednih interesov v Sredozemskem bazenu. Odločitev pa se bo morala doseči že v najbližjih dneh, ker bi se drugače obe zapadnoevropski vesilji spričo bliskovite naglice, s katero se razvija akcija nasprot-

nih sil, mogli znova znajti pred dovršenim dejstvom.

V Londonu kakor tudi v Parizu trenutno še iščejo kakšen drug izhod, da bi jim vendarle ne bilo treba prevzeti kakršnokoli odgovornost pred svetovno javnostjo. Odnošeno da bi s čim manjšimi žrtvami dosegli zaželjene rezultate. Pričakovati je, da si bodo v enem ali dveh dneh na jasnem in da bo že ta teden, bržkone že na jutrišnji seji angleške vlade nadaljnja solidarna angleško-francoska akcija sklenjena stvar.

Delbosova izjava

Pariz, 12. oktobra. p. Francoski zunanji minister Delbos je snoči sprejel poročevalca angleškega lista „Daily Mail“ in mu dal o španskem problemu daljšo izjavo. Italijanska nota, je dejal, ni izpolnila našega pričakovanja. Po svoji obliki ni agresivna, vendar smo prisiljeni nemudoma prepreči-

ti sleherno vmešavanje v španske zadeve. Nemčije od pogajanj o španskih vprašanjih ne izključujemo. Če bi bil Hitler poslal kakšne častitke Nemcem v Španiji ali jih hvalil v dnevnih vojaških poveljih, bi bili mi tudi v Berlinu intervenirali. Angleško-francoski sporazum, je Delbos

poudaril, je popolnoma v skladu z Rooseveltovimi načrti. Med francoskim in angleškim stališčem glede Španije so sicer neke neznatne difference. Vladi obeh držav pa sta se trdno odločili, nemudoma in haskovito uveljaviti doslej sprejeta nevtralnostna načela. Kar se tiče Italije, je Delbos pripomnil, ne potrebujemo ne dokumentov ne fotografij za dokaz njenega vmešavanja v španske zadeve, ker je Mussolini to sam priznal.

Da bi Francija hotela uveljavljati v Španiji kakšne nove režime, je nesmiselno. Francija se zavzema za ureditev španskih problemov le zato, ker so po njih neposredno prizadevi francoski življenjski interesi.

Kakor se zatrjuje, se bavijo londonski krogi z mislijo, da bi se po diplomatski poti ustanovila posebna mednarodna komisija, ki naj bi dognala dosedanj obseg tujih intervencij v Španiji in predvsem števil tujih prostovoljcev v obeh španskih taborih. Na osnovi teh dognanj naj bi se potem nadaljevala angleško-francoska akcija za likvidacijo tega problema.

Nove borbe pred Šanghajem

Japonski uspehi v severnih kitajskih deželah — Priprave za osamosvojitve Mongolije

Šanghaj, 12. oktobra. br. Položaj na kitajski fronti je ostal slej ko prej neizpremenjen. Kitajci so včeraj popoldne v bližini Kiangvana prešli v napad in zavzeli nekaj japonskih postojank, medtem ko so kitajske baterije v Putungu držale v šahu japonske vojske ladje, da niso mogle z zapornim ognjem zadržati kitajskega nalava na japonske jarke onstran reke Huangpu. Med Liuhanom in Lotienom pa so Japonci v smeri proti Kiatingu, kjer je še zmernom glavni stan kitajske armade, dosegli nekaj uspehov, a šele s pomočjo strupenih plinov. Japonci zatrjujejo, da so pri teh napadih poslužili le bomb s plinom za soljenje, vendar kažejo kitajski ranjenci, ki so jih pregledali tudi tuji zdravniki, znake resnih zastrupitev. V borbi s putunskimi baterijami so japonski pomorski topničarji ponovno zadeli veliko skladišče kitajske paroplovne družbe, v katerem je nastal požar.

Na severni fronti so Japonci zavzeli Juanšin, ki leži 35 km južno od Paotinga. Nato so naglo prodrli proti Čičuangu in

ga po hudi borbi z zadnjimi stražami povsem v red umikajoče se kitajske vojske osvobodili. To mesto leži ob progi Pekin—Tajuan in je važno prometno križišče. V pokrajini Šiansi pa je japonska vojska včeraj zavzela Sinzin in pričela sedaj prodirati proti glavnemu mestu te dežele tudi od vzhodne strani.

Med tem so Japonci pričeli že izvajati svojo zasnovo, da v mongolskih pokrajinah ustanove posebno mongolsko državo pod žezlom kneza Tea. V Pekingu so že pričeli prihajati mongolski delegati. Izjavili so, da se bo v Suijuanu takoj po njegovi osvoboditvi sestala mongolska skupščina, ki bo proglasila ustavo nove Mongolije. Poudarili so, da bo Mongolija povsem neodvisna država, čeprav bo tesno sodelovala z Mandžukuum in Japonci. Novinarjem so pripovedovali, da je zbral knez Tea vojsko, ki šteje 8 modernih obojehotnih divizij in razpolaga celo z letali, tanki in artilerijo. Zanimivo je, da so na njihovih avtomobilih plapolale že nove mongolske zastave.

S španskih bojišč

Priprave za nacionalistično ofenzivo v Asturiji — Letalski spopad v Aragoniji

Madrid, 12. oktobra. k. Na severnem španskem bojišču se na obeh straneh naglo pripravljajo na napovedano odločilno nacionalistično ofenzivo proti Gijonu in Oviedu. Republikanci mrzlično utrjujejo svoje postojanke in so ponekod nacionalistom izgrlili tudi nekaj strateško ugodnejših točk. Tako so včeraj popoldne zavzeli 2100 m visoki vrh Taligo zapadno od San Justa. Na ostalih bojiščih je nastalo relativno zatišje, ki so ga na centralni fronti motile le manjše praske, tako napadi nacionalistov pri Caravanchellu in spopadi na Guadajari.

Tem večjo aktivnost pa so razvile letalske sile obeh nasprotnikov. Republikanci so včeraj bombardirali Granado, kjer so razdeljali nekaj vojaških objektov. Nacionalisti pa so na ta napad takoj odgovorili z bombardiranjem nezaščitenih republikanskih mest Las Rosas in Selve. V obeh krajih je bilo več človeških žrtev. Nacionalistična letala, ki jih je bilo 9, so že opravila svoj posel, ko so jih napadla republikanska lovka letala. Razvil se je hud spopad, v katerem je bilo eno nacionalistično letalo sestreljeno.

Med tem se v Barceloni pripravljajo važne spremembe v vrhovnem vodstvu avtonomne pokrajine Katalonije. Prihodnji mesec poteče Companysu mandat. Novinarjem je snoči izjavil, da se bo za vsako ceno umaknil iz političnega življenja. Njegovega naslednika bodo volili v generalidatu.

Tišina pred viharjem v Palestini

Upor Vahabitov

Kairo, 12. oktobra. br. V poslednjih dneh je zavladal v Palestini mir. Splošno pa so dajo, da je to le tišina pred viharjem, ki bi mogel postati usoden za angleški vpliv po vsem arabskem svetu, če angleškim diplomatom ne bo uspelo pridobiti glavnih arabskih plemen na svojo stran.

»Mokattan« poudarja v svojem situacijskem poročilu iz Jeruzalema, da so se Arabci trdno odločili, v najkrajšem času nadaljevati svojo borbo proti režimu in židom. V Jeruzalemu zatrjujejo, da Anglija v bodoče ne bo imela opravka le s palestinskimi Arabci, nego z vsemi arabskimi državami. Režim, ki je bil sedaj uveden v Palestini, utegne interesom Velike Britanije le škodovati. Arabci nikoli ne bodo pristali na kakšno razdelitev Palestine, še manj pa na ustanovitve kakšne židovske države na arabskem ozemlju.

Kakor poročajo iz Londona, so bili med tem pregnani arabski voditelji že prepeklani na otok Mahze, ki spada k angleškemu otočju Siccles v indijskem oceanu. Kakor znano, so bili tja pregnani arabski župan v Jeruzalemu, tajnik in blaginjak vrhovnega arabskega odbora za Palestino, predsednik jeruzalemske arabske banke in vodja arabskih mladinskih organizacij.

Vodja angleških fašistov nevarno ranjen

London, 12. okt. AA. Med včerajšnjo manifestacijo v Liverpoolu je bil vodja angleških fašistov sir Oswald Mosley v trenutku, ko je stopil na govorniško tribuno, hudo ranjen. Nekdo mu je namreč z vso silo vrgel kamen v glavo. Mosleyja so takoj odpeljali v bolnišnico, kjer je zdravnik izjavil, da je

Borzna poročila.

Curih, 12. oktobra. Beograd 10. Pariz 14.50, London 21.53.75, New York 434.625, Bruselj 73.25, Milan 22.875, Amsterdam 240.30, Berlin 174.50, Dunaj 80.90—81.95, Praga 15.20, Varšava 82.20, Bukarešta 3.25.

Dr. Stojadinović v Parizu

Milan, 12. oktobra. br. Jugoslovanski ministri predsednik dr. Milan Stojadinović, ki je snoči iz Beograda krenil na pot v Pariz, kamor ga je povabila francoska vlada, je danes potoval preko Benetk in Milana proti zapadni italijanski meji. Dr. Stojadinović spremlja šef kabineta dr. Protić, njegov tajnik Nenadović in jugoslovanski vojaški ataše v Parizu general Glisic.

V Benetkah so predsednika jugoslovanske vlade pozdravili zastopniki oblasti s prefektom na čelu. Tam se mu je priključil šef protokola italijanskega zunanjega ministrstva Cittadini, ki ga je nato spremljal vse do švicarske meje. Tudi na milanski postaji je bil predsemljku jugoslovanske vlade prirejen poseben sprejem. Tam so ga poleg jugoslovanskega generalnega konzula Rasića, konzula Mišića in trgovskega atašee dr. Filipića pozdravili prefekt milanske pokrajine, policijski direktor in drugi zastopniki civilnih oblasti.

Pariz, 12. oktobra. g. Jugoslovanski ministri predsednik je davi prispel v Pariz. Na postaji so ga sprejeli zastopniki zunanjega ministrstva. Še danes se bo sestal z Delbosom in Chaumontom. Delbos mu bo danes opoldne v zunanjem ministertvu priredil intimno kosilo. Jutri ga bo sprejel prezident Letrun. Dr. Stojadinović bo v Parizu obnovil francosko-jugoslovansko prijateljsko pogodbo iz leta 1927, ki jo je treba vsakih 5 let obnoviti.

Demonstracije proti Mussolinijevemu sinu v Ameriki

Washington, 12. oktobra. g. Mussolinijev starejši sin Vittorio, ki se je zadnje dni mudil v Kaliforniji, kjer si je ogledal velike filmske ateleje, se je danes vrnil z zapada v Washington, da bi obiskal predsednika Roosevelta. Cim pa so listi objavili vest o njegovem prihodu, so se zbrale pred italijanskim poslanstvom, kjer se je Vittorio Mussolini nastanil, velike množice ljudi, ki so demonstrirali proti fašizmu ter burno protestirali proti Vittoriojevemu nameravanemu obisku pri Rooseveltu. Policija je morala energično intervenirati, da se je množica oddaljila od italijanskega poslanstva kakor tudi izpred Bele hiše, kjer so demonstrante nameravali Vittorioju Mussoliniju s silo preprečiti dostop k prezidentu. Kakor zatrjujejo, bo Mussolinijev sin jutri opravil svoj obisk. Nato se bo preko New Yorka vrnil v Italijo.

Konferenca devetih velesil

Bruselj, 12. oktobra. br. Na incijativo ameriškega diplomatskega zastopnika v Londonu so se pričele diplomatske priprave za konferenco na Daljnem vzhodu za zainteresiranih 9 sil. Razen Japonske in Italije so že vse ostale sile načelno pristale na sodelovanje pri tej konferenci. Konferenca naj bi se vršila koncem tega meseca v Bruslju. Na konferenci bodo zasnovali skupno intervencijo v Tokiju za obrambo mednarodnih interesov na Daljnem vzhodu.

Borba za svetovno šahovsko prvenstvo

Amsterdam, 12. oktobra. Dr. Aljehin in Buwe sta snoči odigrala tretjo partijo v šahu svoje nove borbe za svetovno prvenstvo. Pozicije so bile ves čas napete igre izenačene. Partija se je zaključila remis.

Pestani in ostani član Vodnikove družbe!

Politični obzornik

Čast slovenskemu heroju!

O svečanosti odkritja spominske plošče nacionalnemu junaku in mučeniku inž. Ivanu Gosarju piše beograjska „Javnost“:

»V nedeljo 3. t. m. so v Stari Loki v Sloveniji odkrili spominsko ploščo na rojstni hiši skromnega, ali v toliko večjega junaka in mučenika za nacionalno uedinenje in svobodo inž. Ivana Gosarja... Pokojni Gosar je po končanih tehničnih študijah kot navdušen jugoslovanski nacionalist in mrzitelj avstrijskega robstva prišel leta 1914. v Srbijo in se, jim je izbruhnila vojna, prijavil kot dobrovoljec v srbsko vojsko. Junako se je boril proti skupnemu sovražniku svoje ljubljene Slovenije in Srbije in je bil v borbah pri Elbasanu težko ranjen, kakor so ga ujeli Bolgari. Ko je po petih mesecih ozdravel, ga je neka neznanca oseba ogradila, da ni Srbijanc, marveč avstrijski državljani. Kot tak je bil izročen avstrijskim vojnim oblastem, da ga sodijo. Obsojen na smrt ni pod nobenim pogojem hotel prositi za pomilostjenje. Tudi ni hotel izjaviti, da je bil proti svoji volji vzet v srbsko vojsko, dasi so mu obljubljali, da ga bo to rešilo smrti. On je raje častno umrl s ponosom dobrovoljec. Ko je bil v taktat okupiranem Beogradu oveden na morišče, je zahteval, da mu ne zavežejo oči, ker se ne boji smrti. Šel je v smrt in umrl z vzklicem: »Živel kralj Peter! Živela srbska vojska!... Ni to edini Slovenec, ki je dal svoje življenje v veliki vojni na strani Srbije in v borbi proti avstrijskim tiranom. Toda tudi on, kakor tudi 99% njih, je bil pripadnik in član ene velike in slavne generacije Sokolov, Preporodovcev, napredne in revolucionarne slovenske omladine, ki so vključ preganjanju z Dunaja in vključ denunciacijam reakcionarnih življenj doma visoko dvigali zastavo svobode in narodnega uedinenja, širili med svojimi rojaki veliko misel ljubezni in jugoslovanskega edinstva. Odkritje spominske plošče takšnemu heroju, čigar vzgled mora svetiti tudi bodočim slovenskim pokolenjem, — je bil akt narodne hvalečnosti in mu je — poleg predstavnikov naše slavne in junške vojske prisostvovala velika množica ljudstva in predstavitelji cele vrste nacionalnih organizacij, zlasti pa društva dobrovoljcev, Sokolov, bivših političnih preganjancev, Narodne odbrane itd. «

Hej trubaču!...

Narodni poslanec, vojni dobrovoljec Ante Kovac piše v „Jugoslovanski novinar“ svojememu vojnemu drugu: »... Mi nismo neka »srečna generacija«, ki bi se lahko brezskrbno zbrala v paraden veteransko društvo in pasivno gledala, kako nam drugi poskušajo porušiti hišo. Mi se kot jugoslovanski nacionalisti ne moremo nikdar moralno demobilizirati. Za nas niti 20 let po vojni, dasi smo službeno uvrščeni med rezerviste, ne sme veljati komanda »Voljno!«. Mi moramo neprestano biti zbrani in pripravljeni za obrambo Jugoslavstva, za katero je umrl Aleksander Karađorđević. Nam je sojeno — evo — neprekinitno jugoslovansko dežurstvo! A ti, prijatelj, zelo dobro opaziš, kako se danes vedno z večjo korajžo napada jugoslovstvo in zato si v skrbah. Nas celo postavljajo javno na smrtni oster, zato, ker smo ustvarjali Jugoslavijo in žrtvovali zanj svoje mlado življenje. Zdi se, kakor da bi za neko laž, za neko fikcijo, za neko nečastno, nebratstvo in tiransko stvar poginilo toliko naših tovarišev! Sedaj se naj mi sramujemo, da smo rušili tuje carstvo in osvobodili svoj narod! Mi smo grešili, ker smo uedinili brate, a neki mračnjaki, zastrupljeni s partizanstvom, delajo dobro, ker pod plaščem nekakega »korena v narod« razdeljujejo iste brate! Mi smo »osovraženi«, a oni so »omiljeni! Mi »upropščamo« narod, a oni ga »rešavajo!« Eden enoten narod ne more živeti skupaj, a trije narodi lahko žive! Kje je naš ponos, prijatelj? Ali ne čutiš, da po nas pljujejo slabšeji od nas? In kako dolgo bodo še ti nevedneži — brez reagiranja — bili v obraz onim, ki bi morali biti v vsaki nacionalni državi spoštovani ali vsaj očuvani pred zasramovanjem?... Pozabljeni jugoslovanski trubači bi moral 9. oktobra letos še enkrat zabiti stari gardi zbor! Treba je, da se preštejemo in povežemo ter moški obnovimo prisego svojemu nesmrtnemu kralju in vrhovnemu komandantu v trenutku, ko so Jugoslaviji bolj potrebni budni čuvarki, kakor kdaj prej!«

Poslanik Hristić prispel v Rim

Rim, 12. oktobra. p. Včeraj je prispel v Rim novi jugoslovanski poslanik pri Kvirinalu Boško Hristić. Na postaji so ga sprejeli zastopniki italijanskega zunanjega ministrstva, jugoslovanski poslanik pri Vatikanu Mirošević-Sorgo ter osebe obeh poslanstev v Rimu.

Nemci v borbi za surovine

Berlin, 12. oktobra. br. V borbi za surovine so nemške oblasti včeraj izdale novo odredbo, po kateri mora biti v vsaki berlinski hiši poleg posebnih zabojev za smeti, čunje in staro železo, še poseben zaboj za papirnate odpadke, ki jih nameravajo vse predelati z svojimi pogli.

Resnica o Osrednjem zavodu

Naše poročilo, objavljeno danes teden, je bilo povsem točno

Ljubljana, 12. oktobra.

Ko v začetku letošnjega šolskega leta mestno poglavarstvo ni več dovolilo uporabe učilnic v liceju strokovni šoli Državnega osrednjega zavoda za ženski domači obrt, je nastalo med gojenkami in njihovimi starši veliko vznemirjenje; nad 200 vpisanih gojek je ostalo brez učilnic. Upraviteljstvo je bilo pred težkim vprašanjem, kako naj razdeli pouk v tistih, že več let prenapolnjenih učilnicah na Novem trgu, da bi se zvrstile vse vpisane gojenke, ali pa naj učence kratkoročno postavi na cesto. Po svoji dolžnosti smo informirali javnost (5. t. m.) v glavnih obrih o delovanju, namenu in uspehih Državnega osrednjega zavoda, ki si je s svojim delom pridobil popolno priznanje v kulturnih državah. Uradne podatke nam je dalo upraviteljstvo zavoda, zato smemo trditi, da je bilo poročilo objektivno. Ker je pa v soboto bilo objavljeno uradno poročilo (ki ga je podpisal Jože Vombegar), glede na naše poročilo, smo se obrnili ponovno na Državni osrednji zavod za ženski domači obrt; vprašali smo, ali je bilo morda naše poročilo netočno, kar nam odgovarja uradno g. Jože Vombegar.

Na upraviteljstvu Državnega osrednjega zavoda za ženski domači obrt so nam potrdili, da je bilo naše poročilo povsem točno. Hkrati so nas naprosili, naj ugotovimo, da g. Jože Vombegar ni kompetenten razpravljati o strokovni šoli osrednjega zavoda, ki ne spada pod kompetenco mestne občine, saj je državni zavod. Strokovne šole zavoda spadajo pod nadzorstvo banovinskega inspektorja za strokovne šole.

G. Vombegar se ni bil v šoli in ne v pisarni osrednjega zavoda ne uradno in ne zasebno. O šoli je napisal strašne stvari, s čimer je škodoval ugledu državnega zavoda. Svoji trditve ne naslanja na uradne podatke, ker jih v zavodu ni dobil. Prav tako pa ni mogel dobiti nikjer druge podatkov, ki bi ga upravičevali, da napiše takšno uradno poročilo, namenjeno najširši javnosti. On kratkoročno trdi, da je ugotovljeno, da so gojenke zelo neredno obiskovale pouk. Kdo je to ugotovil, ne pove. Takšno ugotovitev je mogoče le na podlagi uradnih zapisov. Gospod Vombegar si pa ni oglel statističnih podatkov o obiskovanju šole. Če bi se pozanimal, kako so gojenke obiskovale pouk, bi lahko zvedel, da je odpadlo na eno samo učilnico v liceju celo do 60 učenk. Šola traja od 9. septembra do 28. junija, kakor na obrtnih šolah, nikakor pa ne 14 dni; samo po sebi se razume, da na obrtnih šolah mora tudi vladati disciplina v splošnem in še posebej glede obiska, zato strokovne šole Državnega osrednjega zavoda niso nobena izjema. Trditve g. Vombegara, da so gojenke obiskovale šolo samo 14 dni, zveni kakor čudovita pravljica, ki nikakor ne spada v uradno poročilo. Gospod študentski svet se lahko prepriča na lastne oči po uradnih podatkih osrednjega zavoda, da je napisal nekaj gorostasnega.

Citatelje, ki čitajo takšno uradno poročilo, moramo opozoriti posebej, da obisk pouka strokovnih šol Državnega osrednjega zavoda ni nič slabši kakor v drugih obrtnih šolah. Samo na sebi se pa razume, da so iz trte izvirne drzinjke učilnic na liceju in da se dekleta vpisujejo v šolo samo zaradi draginjskih doklad. Kdor vsaj nekoliko pozna značaj te šole, ve, da izdatki za material veljajo gojenke pogosto na mesec več, kakor znaša draginjska doklada (nekaj nad 100 din). Gospod referent očitno ne ve, da ima zavod tudi hospitantije v svojih šolah, kar mu dolguje pravilnik in da hospitantije niso dolžne obiskovati šole redno. Rednih učenk je pa seveda mnogo več in pouk obiskuje redno; brez opravila ne smejo izostati, kar je pač v navadi tudi v drugih šolah. Med poukom tudi ne smejo zapustiti učilnic, razen v upravičljivih primerih, n. pr. zaradi nujnega nakupa materiala, zaradi bolezni itd. Šola je obiskovale tudi nekaj gojek, ki so se vozile v Ljubljano z vlakom. Kakor veste, vozi red se ne ravna po šolskem urniku, zato pa učence ne morejo priti točno ob začetku pouka v šolo. Strokovne šole osrednjega zavoda imajo samo eno pavzo pri poldnevem pouku, zato je razumljivo, da morajo učence stopiti včasih iz razreda zaradi naravnih potreb.

Zaradi vsega tega pač ni mogla trpeti disciplina ne v strokovni šoli sami, še manj pa v katerikoli sosedni šoli. Upraviteljstvo ni prejelo nobene ustne in ne pisarne pritožbe zaradi kakšnih neredov na šoli v liceju. Tudi g. Vombegar ni doslej poslal še nobene, na zavod naslovljene pritožbe. Prav tako se ni pritoževalo ravnateljstvo na liceju. Poučevalo so učiteljice, ki delujejo v zavodu že dolgo vrsto let. Ena izmed njih poučuje že od ustanovitve zavoda (l. 1919) in upraviteljstvo doslej še ni imelo prilike pritoževati se nad svojimi učiteljicami. Vsak lahko presodi že brez vsake dokazovanja, da bi se osrednji zavod ne mogel ponašati s tako krasnimi uspehi svojih šol — saj ima vedno med vseh strokovnih šol v državi največ inozemskih odlikovanj —, ko bi v njegovih šolah vlada tako strašne razmere, kakor piše g. Vombegar.

Po pravilniku Državnega osrednjega zavoda za ženski obrt bi morala dati ter vzdrževati prostore zavodu mestna občina. Edino to spada v njeno kompetenco. G. referent bi se naj po svoji službeni dolžnosti pozanimal, kako izpolnjuje mestna občina svoje dolžnosti do zavoda ter bi si naj oglel, kakšne prostore ima zavod na Novem trgu. Lahko bi se prepričal, da ima zdaj zavod samo tri tesne učilnice, ki ne ustrezajo svojem namenu tudi zaradi tega, ker so pretemne. Javnost, ki pozna Državni osrednji zavod, je ogorčena zaradi napada na njegovo šolo, zlasti še, ker je šola izgubila strobo brez upravičljivega razloga. Kdor je vzel šolo prostore, bo moral prevzeti tudi odgovornost za posledice. Javnost ne bo pozabila tega greha.

»Slučaj z ulice« na odru viškega Sokola

Krstni predstavi te hrvatske drame na slovenskem odru je prisostvoval tudi njen avtor Gena Senečić iz Zagreba

Vič, 12. oktobra. Sokolski gledališki oder je v nedeljo 10. t. m. otvoril svojo letošnjo sezono z dramo mladega hrvatskega književnika g. Gena Senečića »Slučaj z ulice«. Otvoritvena predstava, ki je privabila v dvorano solol. doma toliko množico, da je bila dvorana zasedena do zadnjega kotlička, je nov mejnik v odskem delovanju našega Sokola. Predstavi je prisostvovali osebno avtor g. Senečić s svojo soprogo iz Zagreba, kar je dalo večer nekoliko svečano obležje. Drama je izrazito socialna in je občinstvo živelo s slikami, ki so se pojavljale na odru. Delo je prevedel iz hrvatske prozavatelja, Rudi Marinič, režiral pa br. Broni Battelino, ki se je s to predstavo poslovil za nekaj časa od našega sokolskega odra.

Pri predstavi so sodelovali naši že preizkušeni sokolski igralci in igralke, prvič pa smo videli na odru mlajšo sokolsko generacijo, ki se je kar dobro uveljavila. Želimo, da bi ta kader ostal vztrajen in poln idealizma za dramsko umetnost. Glavni vlogi sta bili v rokah s. Binca Thalerjeve, ki je tovarniški delavci Miro podala povsem naravno in tako odlično, da je bila deležna nedolžnih simpatij in odobravanja. Vloga, ki je bila kot nalašč za s. Thalerjevo, nam je nazorno pokazala vso bedo tovarniških delavcev, ki jih ošabni lastniki tovarni izkoriščajo, zapeljuje v greh in kočno zavrejo. Njena prepričljiva vloga igra je bila tako podana, da je občinstvo z njo živelo, sočustvovalo in tudi veseli. Enakovreden interpret je bil br. Viktor Ambroz v vlogi zadnjega zagrebškega kočijaža Tončka. Tudi njemu gre zahvala, da je predstava uspela tako odlično. Br. Ambroz je ustvarjal za karakterne vloge. Svojo vlogo je podal veselo, doživljeno ter je vzhajal s svojimi nastopi obilo zabave, pa tudi sočustvovanja. Od ostalih vlog moramo pohvalno omeniti sestre Magdino, Domanjko in Cihovo, slednja je nastopila prvič na odru in se je prav dobro uveljavila. Od igralcev zaslužijo priznanje režiser br. Broni Battelino, prevajalec drame br. R. Marinič, br. Marjan Willenpart v vlogi bogatega tovarnarja — zapeljivca deklet, dalje bratje Lavrih, Podlogar, Čuč, Galič, Lojze in ostali bratje in sestre, ki so prvič stopili na odsko deske.

Scenarija je bila izredno posrečena in okusno opremljena, za kar gre zahvala br. Lavrihu, ki se je potrudil in nastiljal novo scenografijo. Izredno učinkovita je bila zlasti druga slika »El Prado« z vsemi svojimi zabavišni in malim cirkusom, kjer so se zlasti postavili mlajši člani s svojimi komičnimi nastopi. Tudi ostale slike na periferiji Zagreba, v pisarni OUZO, pred poročnišnico, na policijskem ravnateljstvu, na ulici in v saloni generala, Alfreda so bile izredno učinkovite.

Po tretji sliki je stopil na oder v spremstvu starostov br. Borština, avtor g. Senečić iz Zagreba, ki ga je množica sprejela s turnirski in dolgotrajni ovacijami. Starostov br. Borština nam je izrekli

zahvalo, da se je osebno udeležil krstne predstave na slovenskem jeziku in, da je dovolil, da se je njegovo delo predvedlo iz hrvatske v slovensčino. V znak hvaležnosti gledališkega odra mu je poklonil krasen sopek nageljnov, kar je vzbujalo v dvorani ponovne burne ovacije. Avtor g. Senečić se je v lepem govoru zahvalil za sprejem in pozornost, ter izrazil svoje veliko veselje, da mora prisostvovali krstni predstavi svojega dela v slovensčini na sokolskem odru predmetja velike Ljubljane. Izrekel je zahvalo vsem igralcem in igralkam, ter želel, da bi sokolski oder tudi v bodoče vprijetaj dela hrvatskih književnikov, da tako na kulturnem polju pokažemo, da med nami ni razlike. V imenu ansambla je poklonil avtorju krasen sopek tudi s. Binca Thalerjeva, za kar se je avtor vidno ginja zahvalil med ponovnimi ovacijami občinstva.

Po končani predstavi je ostala igralna družina v družbi g. avtorja še nekaj časa v prijetnem razgovoru, kjer sta imela lepa nagovora starosta br. Borština in avtor g. Senečić, ki je svoje delo poklonil v spomin na ta večer starosti br. Borština, s. Thalerjevi in »fijakeru« br. Ambrozu. Skratka bil je lep prosvetni večer, ki si jih zopet želimo. —at.

Iz Celja

—c Korošci bodo zborovali. V soboto 16. t. m. bo v gornjih prostorih Narodnega doma v Celju koroški večer. V nedeljo 17. t. m. ob 8. bo v opatijski cerkvi maša za pokojne člane Kluba koroških Slovencev, po maši pa se bo pričel v mali dvorani Narodnega doma občni zbor osrednjega odbora Kluba koroških Slovencev. Dobiček družabnega večera je namenjen slovenskim koroškim akademikom.

—c Glasbena Matica v Celju bi oskrbeli za pouk v solopetju kvalificirano učno moč, če bi se priglasi dovolj učenec. Vpisovanje za ta predmet je vsak dan pri ravnateljstvu Glasbene Maticе na Slomškovem trgu.

—c Za koncert klavirskega virtuozu Ivana Noča, ki bo v sredo 13. t. m. ob 20.30 v Mestnem gledališču v Celju, vidi za živahno zanimanje. Večer bo mudi izreden umetniški užitek. Vstopnice so v predprodaji v knjigarni K. Gorčarja vdo.

—c Žrtve nesreč. V Rogatcu se je 24-letni uradnik Jakob Vreš po nesreči ožestil s samokresom v levo roko. Kroglja je Vreš raznesel na kanelec. V soboto se je ponesrečil Stetni Miha Gril iz Zlokarjev pri Trojanih. Ko je stal ob nekem dvopreznem vnu, sta se konja spetela in potegnili, pri čemer je v ozadje dočkal in ga močno poškodoval po glavi. V Grajski vasi pri Gomilskem je padel 27letni posestnikov sin Vinko Turk doma s skednja in si zlomil levo roko v zapestju. V soboto je neki lovec na lov v Bodeču pri st. Viki pri Groblnem po

nesreči obstrlil listnatega Jožeta Bakriča in zate val. Širo se močno poškodovala desna pa desnica. Posrečeno se zdravilo v celjski bolnici.

Koncert starodolanskih cerkvenih pesmi

Ljubljana, 12. oktobra. Sneli je priredil zbor Cirila in Metoda iz Zagreba koncert starodolanskih cerkvenih pesmi. To je bila prva večja prireditelva letošnje koncertne sezone, ki pa ni bila tako dobro obiskana, kakor bi to pač ta sicer ne dovedekale Mevlina, a homogen in discipliniran zbor zasluži.

Pevski zbor Cirila in Metoda služi ideji zblajanja vseh Slovanov in želi to doseči s podeljanjem starodolanskih cerkvenih glasbe, pa tudi z vzgojo skladateljskega naraščaja, ki bi delal, opir na bogato tradicijo, v istem smislu naprej. Ideja duhovnega in religioznega združanja vseh Slovanov, ki naj bi mu sledila še politična skupnost, stoji v opreki z univerzalistično tendenco krščanstva, ter dopušča svojim pristašem razmeroma majhen delokrog: cerkev in njeno umetnost. Duhovno življenje se razteza preko najrazličnejših panog človeškega udejstvovanja in zato moremo smatrati ideološko podlago tega pevskega zboru le za neko lepo dekoracijo. Vse bolj razumljiva je želja voditeljev tega zbora, ohraniti rusko cerkveno pesem vsaj izven njene domovine. Pa tudi ta skrb se mi zdi nekoliko pretirana, saj diha isti duh iz vsakega takta Musorgskega, in tega niso »brezbožniški« pregnali. — Sicer niso zagrebški gostji vsiljevali svoje ideologije in gornje vrstice sem napisal le zaradi tega, da opozorim na neobojnost vseh izključno konservativnih stremiljenj in da poudarim vrede pripravljanja, da žive vse resnične vrednosti kljub vsemu napreju, čeprav ne več v prvotnih oblikah.

Izvedba programa, ki je obsegal ruske in hrvatske skladatelje, je bila prav dobra. Čista intonacija, zvokovna uravnovesenost, diferencirana dinamika, smisel za formo, vse to nas je pripravilo na resni umetniški volji pa tudi sposobnosti dirigenta prof. Komarčevskega in njegovih pevcev.

Skladbo same nosijo kljub skupnemu religioznemu značaju petat avtorjev. Tako spoznamo tudi za masno objektivnih cerkvenih tekstov Čajkovskega, nekoliko skladkovnega Grečaninova, avtorja najbolje srbske nacionalne opere »Kostane« Konjovića, da navedem le tiste skladatelje, ki so znani po svojih delih iz drugih vrst glasbe. Hvale vredna je razmeroma velika svoboda, s katero obravnavajo skladatelji cerkvene tekste. Homofonija, polifonija, dramatika, lirika — prav vse si najde v okviru a capella zbora svoj izraz.

Uporaba jugoslovanske folklorne bove kakor osvobodila to vrsto glasbe, ki je bila doslej popolnoma pod ruskim vplivom. Vendar je bil ta koncert lepo doživetje. Vendar pa ostane še vprašanje: Zakaj še vedno tonalno? Ali res ni mogoče izraziti religioznih doživetij tudi drugače?

Franc Sturm

Iz Ptuja

— Zalno srečnost za blagopojnim vitezom kraljem Aleksandrom I. je priredil ptujski Sokol v soboto zvečer v prosvetni dvorani »Mladice«. K srečnost se je zbralo mnogo Sokolov in občinstva, tako, da je bila prostorna dvorana nabito polna. Svečanost se je med drugimi udeležili esreki načelnik dr. Vidie, komandant mesta major Marković ter zastopniki uradov in organizacij. Lepo predavanje o pokojnem kralju je imel brat Sevnik. Copodnel pa je bila služba boja v protisrbski cerkvi.

Lepa slovenska ptujske gasilske fete. Ptujška gasilska četa je v nedeljo priredila tujaka mokro vajo, katero so se med drugimi udeležili esreki načelnik dr. Vidie, komandant mesta major Marković ter župni starostina Musek. Govorci objekti je bilo to pol mestno gledališče. Gasilci so položili revo v dolžini 150 m ter obenem tudi preizkusi v dolžini 100 m tipa »Rosenbauer«, ki pa se ni izkazala za primerno, ker je bil premajhen pritisk vode. V ostalem je vaja izpadla zelo dobro. Po vajah so gasilci defilirali pred predstavniki gasilstva in oblasti ter krenili v Gasilski dom, kjer se je izvršil ostali del slovesnosti. Gasilska zajednica je odlikovala z zlatimi kolajnam za zasluge 29 gasilcev. Odlikovanja je izročil s primernim nagovorom župni starostina g. Musz. Odlikovancem naše čestitke!

— Društvo za rebo malih živalic je priredilo v nedeljo svojo razstavo na dvorišču g. Zorčiča. Razstava je bila okusno prirejena in je bil tudi obisk zadovoljiv. Društvo se prav lepo razvija, kar je pokazala razstava.

Iz Šoštanjja

— Komemoraciji. V soboto zvečer se je vršila v Sokolskem domu postavitve spomnika kralja mučenika ob triletnici njegove tragične smrti in postavitve spomnika prezidenta Masaryka. Dvorana je bila dobro zasedena, spredaj je bil postavljen lep oder s slikami pokojnikov. Komemoracijo je otvoril učiteljski pevski oktet z državno himno, nakar je govoril o kralju Aleksandru podstarosta Sokola g. Rainer, ki je v izbranih besedah podal lik kralja-zedinitelja, njegovo življenje in delovanje kot vojskovodje, kralja in človeka. Potem je nastopil spet pevski oktet in zapel češkoslovsko himno. Sodni predstojnik g. Potočnik je v svojem predavanju o Masaryku segel v globino pokojnikovega udeležanja na političnem, državnem in znanstvenem področju. Masarykovo delovanje je služilo vedno in povsod predvsem — resnici. Zaradi tega je Masaryk zrasel tako visoko kot ljudski državnik in demokrat. Po predavanju je recital g. Valand dr. Lahovo pesnitev »Na dan pogreba«. Prireditel pa je zaključil pevski oktet učiteljski s Masarykovo najljubšo »Tete vodo, teče«.

— Otrci morajo verovati v Francovo zmago. Pod tem naslovom poročila sobotna »Delavska politika« pod šoštanjko rubriko: »Zadnjič so gospod pravili otrokom, da legalna španska vlada ne bo zmagala in če bi tudi imela pol milijona vojakov več kot pa Franco. Tako, ljubli otroci, zdaj veste, kaj je treba.« Mi bi k temu pripomnili, da mnogi starši strme nad takim učenjem v šoli in nad »veropisom«. Kaj res mora propagandi gotovih ljudi služiti že celo šola?

— Absintem iz prepričanja. — Jaz sem absintem iz prepričanja. — Kdo te je za prepričal? — Moja žena.

S P O R T

Razgled po našem sportnem svetu

Ljubljana, 12. oktobra.

Zagrebčani se čisto čisto na prvi, čel, da je Zagreb središče vsega sporta v Jugoslaviji, kar dokazuje tudi to, da je tam večina sportnih zvez. S tega vidika tudi zahtevajo stolico za tekmene vaje v Zagreb, čeprav je Ljubljana pred vsemi mesti v Jugoslaviji upravičena do tega, saj se nobeno mesto v državi ne more ponašati s takimi napravami, vsotnimi televizijskimi, igrišči, kopališči, stadionom in drugim. Zlasti velja to za kopališče, saj je plavalni basen SK Ilirije zasmerat najpopolnejše plavalno-sportno napravo v državi. Zdi se, da hočejo zdaj Zagrebčani dobiti, kar so zamudili. V zagrebških listih namreč čitamo, da bo imele prihodnje leto najmanj tri sportne baze. Enega bo baje gradila mestna občina, drugega Maraton, tretjega pa ZPK. Člani ZPK so precej premožni in bodo sami financirali gradnjo bazena, za katerega imajo tudi že prostor. Že v kratkem namenjajo začeti s kopanjem temeljev in povabili so tudi našega inž. Stanka Bloudika, da pregleda svet in da da svoje mišljenje in načrt za kopališče kakor tudi proračun.

Dne 14. novembra bo v Zagrebu ena najbolj zanimivih in verjetno tudi najbolj burnih skupščin. Zbrali se bodo namreč delegati Jugoslovanskega plivaškega saveza iz vseh krajev države. Skupščina bo morala razpravljati o treh važnih problemih. To je predvsem vprašanje sedeža saveza, kajti tako zvani »ligasit«, in sicer Jadran, Ilirija in Viktorija, niso zadovoljni z delom dosedanje uprave in bodo zahtevali prenos sedeža JPS iz Zagreba v Ljubljano. Seveda Zagrebčani ne bodo kar tako dali vodstva iz rok in upajo, da bodo imeli med 26 klubi, ki imajo pravico glasovanja, zadostno večino. Problem bo vprašanje novega predsednika. Ker dosedajni dr. Stevan Hadži ni več v Zagrebu. Važno je seveda tudi vprašanje bodočega sistema državnega prvenstva v zvezi z nastalo situacijo v »Jadranski ligi«, katere tekmovanje je sklenjeno že za leto 1988. Trete vprašanje je glede kazni, ki jih je savez lani precej »radodarnostno«

moč enajst, stani čimam opozicionalnih klubov.

Na srečanju se je JPS kaznoval Štefica Kordelić (Ilirija, Ljubljana) s prepovedjo nastopa na leto dni, Sokolico Bartulovićeva (Jug, Dubrovnik) pa na pol leta. Špet dvojno zmerilo: Kordelić, ki se baje ni dovolj obnašala, je dobil leto dni, ker je član kluba opozicije, Bartulovićeva, ki celo ni hotela nastopiti, pa le pol leta, ker je Jug pač vladni klub.

Za skupščino pripravlja savez tudi predlog, naj se ukinejo sušasidi, spitišiti in dubrovniški podsavez, ker šteje le po dva kluba. Na ta način hoče JPS neljuba mu spitišiti in sušasidi podsavez podrediti direktno svoji upravi. Kakor je torej videti, bo skupščina JPS imela res precej gradiva za vročo kri.

V Zagrebu se je večeraj končal teniški turnir za nacionalno prvenstvo Jugoslavije. V finalne borbe so prišli vsi štirje mušketirji, kakor je bilo pred pričakovati. Prva sta se v finalu srečala Mitić in Kučuljević. Proti pričakovanju je zmagal Mitić s 6:1, 9:11 in 6:1. Bilo sta se pomerila Punčec in Pallada. Nato je to zelo napeta borba, v kateri je Punčec v prvem setu gladko zmagal 6:0, v drugem in tretjem setu pa Pallada s 6:2 in 6:2. Po odmoru je bil Punčec spet v stari formi in je zadnja dva seta gladko dobil s 6:1, 6:1; 1 ter naslov nacionalnega in internacionalnega prvega Jugoslavije.

SK Ljubljana je v nedeljo igrala v Borovu proti SK Bat'i, katerega moštvo je nedavno v Ljubljani gladko porazila s 4:2. Moštvo Ljubljane je v Borovu rezavno temno izgubilo s 4:1. V opravičilo mu pa moramo šteti to, da je nastopilo s petimi rezervami.

Medklubske gorske kolesarske dirke na Turjak, ki so bile razpisane za nedeljo, 10. t. m., so zaradi banovinskega prvenstva Maribor—Slovenjgradec (glavna). Celje—Slovenjgradec (jun.), velike proslave HKB Zagreb kakor tudi glede slabega vremena, kar je progo dokaj razmeščalo, preložene na kasnejši termin, o čemer bo pravočasno javljeno — Prireditveni odbor.

Golobčki in higijena

Ljubljana, 12. oktobra.

Deželan nam piše: Pred dnevi sem se mudil po opravkih na vašem živalskem trgu. Ker ne poznam dobro ljubljanskih razmer, me je posebno zanimalo življenje na trgu. Na ploščadi pred stolnic, kjer prodajajo kmetice gobe, se mi je nudil posebno zabaven prizorček. Vnaprej prosim opravičenja, ker sem se nekoliko smejal na račun ljubljanskih razmer. V Ljubljani imate mnogo golobov. Na Marjiniem trgu jih je včasih celo več kakor v Benetkah. Doslej pa nisem vedel, da imate toliko golobov tudi na živalskem trgu. To sem opazil po naključju oni dan. Kmetice, ki so prodajale gobe v vrsti ob semenišču, so stale v spoštljivo razdalji od znamenite hiše, kajti pod kapom gnezdišč golobčki in ljubitelji živali lahko s srčnim veseljem opazuje golobje idile nad glavami prodajalk. Od časa do časa tudi kaj kane od srečnih golobjih družin na trda tla ljudske stvarnosti, ali pa tudi na glavo kmetice. Zato se ne smete čuditi, če pade kaj mastnega tudi na razslavljenca živila.

Prišel je neki gospod, zelo dostojanstven, črno oblečen, pokrit z melono. Zato sem se začudil, da je nagovoril kmetice zelo po domače. Precej glasno jim je zapovedoval, naj se pomaknejo pod kap. Kmetice so se pa upirale, češ, da se boje golobov. Niso pomagale niti grožnje, da jim bo zaplenil gobe, zato je dostojanstveni gospod sam začel potiskati trzne mize pod kap. Kmetice so mu dopovedovale, da živila in golobji ovrski vendar na spajajo skupaj, toda najbrž ni prav, da kmetice uče higijene tako odlične gospode. Vsemu temu sem se nekoliko čudil in smejal, ker pač ne poznam dobro ljubljanskih razmer in nisem vedel, da na vašem živalskem trgu predstavljajo pod kap, pod golobji bombardna, trzne mize črno oblečeni gospode.

Iz Maribora

— Kanalizacija Gospodstvske ulice. Čas je že, da gospode pri mestni občini pomislijo tudi na ureditev mesta. Ljudje so namreč že navajeni samih obilij in pričakujejo tudi dejanj. Tako so se pri občini odločili za kanalizacijo Gospodstvske ulice med Vrtno in Vilharjevo ulico. Z deli prično, čim bo o tem sklepal mestni svet.

— Kostanj pred »Putnikom«. Mariborski »Putnik« si je nedavno uredil v gradu vzorne pisarniške prostore, ki so lahko našemu mestu v ponos. Krasna izložba na Trgu Svobode so v okviru mestu. Škoda le, da jih zastirajo kostanji. Treba bi jih bilo posekati, da bi prišle izložbe »Putnika« do izraza. Upamo, da bo mestna občina ugodila želji Tujakopmetne zveze v Mariboru in odstranila kostanje pred mestnim gradom.

— Ureditve mariborski grad! Mariborski grad je last mestne občine. Kupila ga je zato, da ga uredi in da ga reši razpada, ker bi to pomenilo za Maribor nepopravljivo zgodovinsko škodo. Že dolgo je grad v rokah mariborske občine. Že večkrat so mestni očetje razpravljali o ureditvi gradu zunaj in znotraj. Toda čudimo se, da to tako dolgo zavlačujejo. Morda jim je to voda na politični mlin, ker so se pletle o nakupu gradu mnoge politične intrige, ki so postale mestoma kar ogabne. Šele iniciativni Tujakopmetni zvezi v Mariboru se moramo zahvaliti, da so vsaj spodnji prostori uredili. Želeli bi le, da se vsa zunanost zgodovinskega gradu prilagodi prenavljajočemu se mestu. Mislimo, da mora v tem pogledu dati občina kot prva dober vzgled. Kakor je razvidno iz dnevnega reda prihodnje občinske seje, bodo v tem vprašanju razpravljali občinski svetniki. Upamo, da tokrat ne brezuspešno!

— Gledališče. Abonenti reda A dobe drevo kot prvo letošnjo predstavo zelo fino in zabavno pisano Preradovičovo komedijo »Najboljša ideja tete Oige«, abonenti reda D pa v sredo, dne 13. t. m. imenitno rusko klasično komedijo »Revizor«.

— Korpar živi. »Slovenec« in še drugi listi so objavili te dni senzacionalno vest, da je v zaporu okrožnega sodišča v Mariboru v napadu besnosti smrtno poškodovan Franc Korpar iz Pobrečja, ki so ga zasuli pri poslušanem vltom. Može je bil res preplezan v maribor. bolnico, kjer se zdravi zaradi težke poškodbe na glavi. Korpar se je začudil, ko je zvedel, da ga je »Slovenec« zapisal že med mrtve.

— Seja mestnega sveta. V petek 15. t. m. zvečer bo v mestni posvetovalnici IX. redna seja mariborskega mestnega sveta. Dnevni red je precej obširen in bodo razpravljali o zelo važnih komunalnih zadevah.

— Službeno razmerje nameščencev MP Končino bodo tudi pri mariborskih mestnih podjetjih uredili službeno razmerje svojih nameščencev. Na prihodnji seji mestnega sveta bodo razpravljali in sklenili o službeni pogodbi za pogodbene nameščence mestnih nameščencev mestnih podjetij. Pri tem naj gospode vodijo socialna nagiba in ne politične strasti.

RADI VELIKEGA USPEHA
se danes ob 20. uri ponovi
Duška Rožamarija
Po romanu, ki izhaja v »Slovenec«, in
Silhuete
DVA FILMA NAENKRAT!
KINO MOSTE
Beležnica
KOLEDAR
Danes: Turek, 12. oktobra katoličani Maksimilijan.
DANASNJE PRIREDITVE
KINO MATICA: Pasem obtožuje.
KINO IDEAL: Duet.
KINO SLOGA: Hei Samuraja.
KINO UNION: Dragoceni poljub.
KINO MOSTE: Duška Rožamarija, in Silhuete.

DEZURNE LEKARNE
Danes: Mr. Sušnik, Marjini trg 5, Kuralt, Gospodstvska cesta 4, Bohinjec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Izpod sita

Vsi smo pod kožo rdeči. Vsakemu se lahko pripi, da meri sebe in svoje najljubše somišljenike z enim merilom, druge pa z drugim. Tako je bilo in tako najbrž tudi bo vedno na svetu. Ni pa lepo, če se človek pri vsem tem trka na prsi in oznanja svetu, kako je pravičen, nepristranski in strog vprav tam, kjer se začneja njegov plot.

V našem političnem življenju kar mrgoli takih primerov. Ta je poveril toliko, oni še več, tretji ima na vesti še vse drugačne grehe. Tako slišimo dan za dnem. Počet nepoštenosti se pritiska na vse strani. Izkaže pa se navadno, da je bila storjena oklevetanim krivica. Nikjer na svetu ljudje tako ne uživajo kakor pri nas, če morejo svojo bližnjega oblatiti in spraviti v slabo tuč. Nobenemu obrekovalcu pa ne pride na misel, da bi vzel mello in pomel najprej pred svojim pragom. Pezdir v tujem očesu vidi vsak, bruna v lastnem pa nihče.

Če se pelje nameščenec najvišjega urada z vso družino na dopust z »uradnim« avtomobilom in če ga isti avto pripelje tudi nazaj, ne da bi mu bilo treba kaj plačati, je to seveda v redu, ker je Bog sebi najprej ustvaril brado. V redu je tudi, če morejo poslati svojega sinčka ali hčerko brezplačno na letovisno ali ženo v toplice. Vsi tipli, ki se trenutno grejejo pri peči, kamor jim ni treba polagati polenov, naj bodo vsaj toliko pošteni, da ne bodo kazali s prsti na druge, češ, glejte jih, kako so dobro živeli na tuj račun.

DNEVNE VESTI

— Proslava 25 letnice I. dobrovoljskega bataljona v Črni gori. Sredi oktobra bo na Cetinju proslava 25 letnice ustanovitve I. samostojnega bataljona, ustanovljenega v Črni gori. Ta bataljon je storil med balkansko vojno srbski vojski velike usluge in tudi sam je dosegel sijajne uspehe v borbi za osvoboditev. Ustanovljen je bil leta 1912. v Črni gori pod Tarabosom. V njem so bili dobrovoljci iz vseh krajev naše države in celo nekaj inozemcev, Francozov, Rusov in Čehov. Bataljon je bil prvi formiran v vasi Katrikopol pod Tarabosom in šel je okrog 500 dobrovoljcev. Razdeljen je bil v tri čete in dodeljen pravno primorskemu odvodu, ki mu je poveljeval general Mitar Martinović. Poveljnik bataljona je bil major iz Njegoske Stanki Mitrović, za njim pa Stevo Jovičić. V tem bataljonu sta služila tudi dva Slovence in sicer g. Miha Čop, zdaj šel glavne carinarnice na Jemenih in Blaž Lipar, ki je po med svetovno vojno padel na Doberdobu. Proslava 25. letnice tega dobrovoljskega bataljona se prične 17. t. m. v cetinjskem samostanu z zadušnico za padlimi in umrli dobrovoljci, potem pa bo bivši komandant primorskega odreda general Mitar Martinović pozdravil bivše dobrovoljce ter predaval o balkanski vojni in vlogi dobrovoljcev na prebalski bregovski radiajski postaji. Udeleženci bodo imeli polovično vozino na državnih železnikih.

— Praski župan prispe v Zagreb. Praski župan dr. Peter Zenkl odputuje v Irakem na povabilo predsednika grške vlade v Atene, kjer bo prisostvoval otvoritvi velike socialne ustanove. Na povratku se ustavi v Zagrebu, kjer mu pripravljajo priskoten sprejem. V Zagrebu bo predaval o praskih ustanovah, organiziranih po njegovi zasnovi. V Zagreb prispe dr. Zenkl najbrž 24. t. m.

KINO
SLOGA
»HČI SAMURAJA«
Prvi veliki nemško-japonski film v režiji znanega tvorca alpinističnih filmov dr. Arnolda Francka.
Setsuko Hara Isamu Kosugi

MATICA
Nova pota slavnega pevca in divnih pesmi Louis Graveure-ja v velefilmu
PESEMI OBTOŽUJE
Hanna Waag Gina Falkenberg

UNION
Duhovito zabavno filmsko delo
DRAGOCENI POLJUB
v glavnih vlogah Ljane Haid, Ivan Petrovič, Hans Moser, Theo Lingner, Heinz Rühmann.
Glasba: Robert Stolz.
Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri

— Italijansko-jugoslovenski turistični sestanek odgojen. Včeraj bi bil moral biti na pobudo turističnega urada v Gorici sestanek predstavnikov italijanskega in jugoslovanskega turizma. Namen sestanka je bil proučiti skupne turistične interese. Sestanek je bil pa odgojen in bo v ponedeljek 18. t. m. Program ostane neizpremenjen.

— Letalstvo Male antante. Konferenca letalskih strokovnjakov sveta Male antante je bila zaključena v soboto v Pragi. Na nji so bili storjeni važni sklepi glede sportne aviacije ter pravno-tehnične unifikacije v aviaciji Male antante.

— Nov planinski dom na Sljemenu pri Zagrebu. V noči od 4 na 5. februarja 1934 je pogorel dom Hrvatskega planinskega društva na Sljemenu. S pomočjo države, banovine in mesta je društvo zgradilo nov dom, ki bo 7. novembra svečano otvorjen. Stroški so znašali 3.000.000 din. Dom je razdeljen v dva dela, planinski za planince in hotelski za druge goste. Posteljnica ima dom okrog 150. Oskrbovala novega planinskega doma na Sljemenu, ki je dobil ime po princu Tomislavu, bo dosežnja oskrbovala na Krkavcu ga. Gaterer. Oskrbovalništvo doma na Krkavcu je pa prevzela ga. Mavčič Gradišek.

— Predavanje v nacionalni uri. 22. objavljeni program ljubljanske radijske postaje popravljamo v toliko, da bo predaval danes ob 19.30 v nacionalni uri akademik Velja Petrovič o Simi Milutinoviču-Serajliju, jutri ob 19.30 pa profesor v Murski Soboti Vilko Novak o literarnih stikih Slovencev s Srbi in Hrvti.

— Domžale: Kako nujno potrebna je bila ustanovitev »Slovenske esperantske zveze«, jasno priča delavnost, ki jo je pokazalo vodstvo te zveze. Ne samo v Ljubljani, temveč tudi pri naši na pobudo podpredsednika Slov. esp. zveze g. Stanka Padbevskega iz Rodice se bo ustanovila podružnica esperantskega društva. »Zelena zvezda« iz Ljubljane. V nedeljo 17. t. m. pa bo otvorjen ob 10. uri dopolnilni tečaj za začetnike; poučeval bo g. Damjan Vahen, esperantski novinar in tajnik Slov. esp. zveze po svoji, takozvani korenski metodi. Agilnim in postrvvalnim delavcem okrog Slovenske esperantske zveze čestitam, da jim želimo obilo uspeha tudi v našem trgu.

— Egipčanska princesa zbolela. V četrtki je prispela na Sušak egipčanska princesa Kekweh, teta egipčanskega kralja Faruka. S Sušaka je takoj odpotovala na Rab in v Opatijo. Med vožnjo je zbolela in zato ni potovala za jahanje, temveč za avtomobilom. Princesa se vrne najbrž na Sušak.

— Meštrovci gradi največji atelej v naši državi. Na Josipovcu pri Zagrebu gradi slavni kipar Ivan Meštrovč nov atelej, ki bo največji v naši državi. Ateljeju mu je potreben, ker mora izdelati po naročilu rumunske vlade velika kipa pokojnega rumunskega kralja Ferdinanda in sedanega kralja Karla. Kipa bosta izdelana v novem ateljeju, ki mora biti dograjen do 1. novembra, ko začne Meštrovč delati na svojih dveh novih umetninah.

— Nemški avtomobili na Jugoslavijo. V torek 28. septembra smo poročali, da hoče nemška avtomobilska industrija osvojiti jugoslovenski trg in da pripravila za namen okrog 600 manjših avtomobilov, ki naj bi jih prodali Nemci v naši državi po zelo nizkih cenah. Ta vest pa ni resnična, in je bila najbrž lansirana v javnost po konkurenici.

JONJAV

— Nov turistični in gospodarski vodič za Slovenijo. »Jugoslovanska revija«, ki je pred dvema letoma izdala lepo urejeni francoski vodič po Dalmaciji pod naslovom »L'Adriatique Yougoslave«, letos pa isti vodnik v angleščini pod naslovom »The Yugoslav Adriatic Littoral«, ki je zbudil splošno pozornost in ki je po priznanju strokovnjakov najboljši vodič, kar jih je doslej izšlo v naši državi, pripravila izdajo zelo obsežnega in po opremi luksuznega vodiča pod naslovom »Slovenija, gospodarstvo in turizem«. Novi vodič po Sloveniji, ki bo izšel v redakciji novinarja g. Vladimira Regalija, našega znanega turističnega delavca, bo obsegal celotni pregled slovenskega gospodarstva in posebno naše proizvodnje, ki prihaja v poštev za izvoz, prav tako pa tudi obširen vodnik po turističnih krajih Slovenije z izčrpnim hotelskim vidikom in novo zemljepisno karto s posebnimi turističnimi in gospodarskimi označbami pri posameznih krajih. Vodič izide istočasno v italijanski, nemščini in srbohrvaščini, ter bo kot tak prvi svoje vrste v naših krajih in tudi v naši državi. Na to pomembno gospodarsko in turistično delo opozarjamo zainteresirane kroge že danes, hkratu pa izrekamo svoje priprave, da bo tudi ta vodič na isti višini, kakor so bile vse druge dosežene izdaje iste založbe in kakor je na višku tudi sama »Jugoslovanska revija«.

— Se nekaj let in esperanto bo jezik, ki se bo največ govoril in rabil po vsem svetu. Pripravite se in naučite se pravčasno esperanta. Pouk za posameznike in v dnevnih in večernih tečajih nudi Klub esperantistov. Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 7/1. Sprejem danes zvečer od 7. do 8. ure.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo vreme. Včeraj je nekoliko deževalo v Ljubljani, Zagrebu, Sarajevu in Skoplju. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 19, v Beogradu 17, v Mariboru, Zagrebu in Sarajevu 14, v Ljubljani 13,2, v Skoplju 12,2. Dvi je kazal barometer v Ljubljani 762,4, temperatura je znašala 6,4.

— Požar na rojstnem domu pisatelja dr. Tavčarja. V petek ponoči so se vnele saj na polstresju rojstne hiše pisatelja dr. Ivana Tavčarja v Poljanah, pred katero so pred tremi tedni postavili spomenik pisatelju. Ogenj se je naglo razširil in je bila nevarnost za vso hišo, k sreči so pa takoj prihiteli gasilci in so ogenj omejili. Zgorela je le streha, dočim so ostalo poslopje rešili. Škoda znaša okrog 15.000 din.

— Dve žrtvi pobojev. Snelci so prepeljali v bolnico 46-letnega krojača Antona Štembala iz Studenca-ig, ki ga je nekdo med pretepot tako močno vrgel, da mu je zlomil nogo. — Druga žrtev pretepa je postal brezposelni delavec Alojzij Bregar iz Završja pri Dobovcu, ki mu je nekdo med prepotom z nožem prepral vso levo stran od pazduhe do bokov. Bregarjevo stanje je zelo resno.

— Zopet ginekološka afera v Zagrebu. Hišnica Barbara Nikolič v Zagrebu je bila omožena in imela je tri otroke. Ko je zanosila četrtič, se je obrnila na neko zdravnico in ta ji je pomagala odpraviti telesni plod. Nikoličeva je pa umrla, ker je zdravnica predrla maternico in raztrgala čreva na treh krajih. Oblasti so uvedle strogo preiskavo in zdravnica je bila ovadena državnemu tožilstvu.

— V smrt zaradi bede. V Maksimiru pri Zagrebu se je obesil 73letni berač Josip Kaplan. V smrt ga je pognala beda. f

— Divji merjasec raztrgal kmetu. Pri vasi Velika Sela blizu Brčka je organizirali kmetije lov na divje prašiče. Kmet Musa Mamuzić je čakal v zasedi, pa ga je napadel velik divji merjasec, a puška je Mamuziću odpovedala. Merjasec je navalil nanj in ga raztrgal. Predno so prihiteli kmetije in utili razjarjeno žival je bil Mamuzić že mrtev. Ubiti merjasec tehtal okrog 300 kg.

— Ciganke okradle bogatega kmeta. V Babrino pri Slav. Požegi je prišla v začetku julija družba ciganov in ustavila se je na dvorišču 80letnega premožnega kmeta Alberta Hehta. Cigani so jeli na dvorišču plešati in prepevati, starec se je pa zanimal za lepe ciganke. Ta čas, ko se je sukal okrog njih, sta dve smuknili v hišo, kjer sta mu ukradli iz omare 119.500 din. Vsa ciganska družba je prišla pred sodišče, ki je obsodilo pet ciganov vsakega na tri leta, enega na dve leti in pol, dva pa bosta morala v poboljševalnico. Vsi cigani so ruski državljani.

— Smrtna nesreča v rudniku. V rudniku v Golobovcu se je smrtno ponesrečil rudar Alojz Latin, star 23 let. Prišel je med vagončke, ki so mu stili prsni koš.

— Kralj medijumskih razbojnikov ubit Oroziška patrolja pod vodstvom narednika Bužančiča je naletela v gozdu blizu Preloga na sumljivega moža, ki je začel takoj bežati. Orozišni so streljali za njim, pa je bežal proti Muri in ga ubili. Izkazalo se je, da so ubili štefana Baranjo iz Cirkovca, kralja medijumskih razbojnikov, ki je bil baš pobegnil iz preiskovalnega zapora in jo je hotel popihati preko Mure na Madžarsko. Ljudje so si globoko oddahnil, saj je bil Baranja strah in trepet vse okoliče.

Iz Ljubljane
—lj Ureditev Aškerčeve ulice. Podaljšek Aškerčeve ulice od Tehnične srednje šole do Cojzove ceste so zdaj že popolnoma zvaljani in zgradili jo položili tudi že robnike, tako da bodo lahko že prihodnji teden začeli cesto asfaltirati in deloma tlakovati.

—lj Kmetički trg za drva. Zadnje čase je bil kmetički trg za kurivo na Grudnovem nabrežju zelo slabo založen z drvmi. Zaradi močnega deževja so bile ceste zelo razmočene in vreme je bilo še vedno nestanovitno, zato niso pripeljali v Ljubljano drva iz oddaljenih krajev. Včeraj je bilo na trgu le nekaj vozov drva. Zato jih je pa bilo danes tem več. Ze v zgodnjih urah je stalo na nabrežju 30 vozov bukovih drva. Zdjaj so drva precej namočena, a ljudje jih kljub temu precej kupujejo. Cena se še vedno niso ustalile. Pred dobrim mesecem so bila drva že po 85 din m³. Pred tremi

tedni so jih v splošnem prodajali po 95 din, zdaj so pa že najpšeja po 100 din. Kaža, da imajo kmetije kljub vsemu še precej velike zaloge drv, zato se nam ni treba več bati zmanjkanja. Nenavadna podražitev kuriva letos ni povsem naraven pojav in gre v precejšnji meri tudi na račun spekulantov.

—lj V počestitev Masarykovega spomina priredi dravska sekcija Jugoslovanske ženske zveze javno predavanje v magistratni dvorani v četrtki 14. t. m. ob 20. Tomaž Garrigue-Masaryk je bil kot zagovornik demokracije zaščitnik vseh zatiranih in brezpravnih ter je tudi ženo postavil tja kamor spada kot človek in državjan: na ono mesto v družini in državi, kjer skupno in enakovredno z možem lahko razvija svoje sposobnosti v lastno srečo in v blagor družine in družbe.

—lj Dela na karlovškem mostu. Pri nedavnih poplavi je Ljubljana v Gruberjevem prekopu odtrgala in odplavila vse ograje pri karlovškem mostu, ki so ga hoteli znatno razširiti. Neprestani nalivi so dozdaj onemogočili obnovitev teh del. Te dni pa se je tvrdila Vili Battelino z Viča znova lotila razširitve mostu, le da bodo zdaj delali na drug način. Novi stavbni oder je že postavljen. Na mostu bodo razširili pločnik za pešce na obe strani, saj je bil dozdaj karlovški most res pretečen.

—lj Ljubke vervece naj bi postrelili? V Tivoliju hodi več prijateljev in ljubiteljev živali, ki vsako jutro, večkrat pa tudi čez dan, krmijo ljubke vervece. Zlasti otroci imajo s tem veliko veselje. Človek bi mislil, da ne bo nikogar med nami, ki bi stregel tem ljubim živalcem po življenju. Pa se je baje le našel nekdo, lastnik vile pod Rožnikom, ki zahteva, naj mestna občina poskrbi, da bodo vervece iz Tivolija izginile. Spomladi in poleti je bilo vervece v Tivoliju več, sedaj je pa ostal samo letošnji zarod, ker so se stare vervece umaknile v gozd, kjer imajo zaenkrat dovolj hrane, saj leži po tleh mnogo kostanja. Kar verjeti ne moremo, da bi tile zvervece v Tivoliju komu v napotje, še manj pa, da bi se našel kdo, ki bi jih hotel pokončati. To bi bila prava kulturna sramota za nas.

—lj Predavanje o ljubljanskem železniškem problemu. V petek 15. t. m. ob pol 19. bo predaval inž. Stanko Dimnik v Franciškanški dvorani o ljubljanskem železniškem problemu. Predavatelj bo pokazal okrog 40 diapozitivov, s katerimi bo pojasnil vse doseganje načrte za rešitev ljubljanskega železniškega vprašanja. Pokazal bo z diapozitivi tudi, kako so poglubljeni razni veliki inozemski kolodvorji. Vabljeni so vsi, ki so zanimajo za ta pereči problem ljubljanskega mesta. Vstopnine ne bo.

—lj Ruski pevski zbor v Ljubljani. V znani restavraciji Lloyd na Sv. Petra cesti, ki ga vodi popularna gospa Tina Grošljeva, že nekaj tednov gostuje res odlično uvežban ruski pevski zbor, ki ob spremljanju balalajk poje večina ruske dostikrat pa tudi domače pesmi. Na ta odlični pevski zbor Ljubljancem prav posebno opozarjamo, saj imamo le redko priložnost poslušati petje ruskih pesmi po tako odličnem zboru, kakor je ta, ki gostuje v restavraciji Lloyd.

—lj Zlata Gjungenčeva se poslovila od ljubljanske občestva v petek 15. t. m. na koncertu ljubljanske filharmonije v veliki filharmonični dvorani. Na sporedu bodo pesmi s spremljajočim orkestrom in opere arje. Nastopi vse orkester filharmonije-70 godbenikov. Dirigiral bo Niko Štrifol. Prodaja vstopnic v naprej je v Matici knjižarni. Cene od 12 do 40 din.

—lj Rokavice, nogavice, karničnik, Nebotičnik.

—lj Opozorilo teleonskim naročnikom. Vse telefonske naročnike na področju pošte Ljubljana I, vljudno opozarjamo, da pošte 15. oktobra rok plačila telefonske naročnine. Vplačila se vršijo na že dostavljene čekovne polovice. Naročniku, ki zamudi rok vplačila, se telefon začasno izključi iz prometa dne 16. oktobra, za zopetno vključitev pa mora plačati takso 100 din. Vključitev, da kak naročnik omenjene polovice ni prejel, reklamira isto lahko pri pošti Ljubljana I, telefon 37-07.

—lj Vpisovanje v 12dnevni tečaj o negi in prehrani in higieni dojenčev in malih otrok v zavodu za zaščito dece (Dežji dom kraljice Marije) je vsak dan od 8. do 12. dopoldne (tudi telefonično). Tečaj se bo vršil ob ponedeljkih in četrtkih popoldne ob 16. do 18. a večerni tečaj na ista dneva zvečer od 20. do 22. Dostop ima vse odraslo žensstvo. Tečaj sta brezplačna.

—lj Otvoritev začetniškega plesnega tečaja »Jenkovce šole v Kazinič bo zaradi zakasnitve renoviranja dvorane neprekinjeno v ponedeljek 18. t. m. ob 20. uri. Oficielni otvoritveni večer vseh tečajev bo pa v torek 19. t. m. ob 20. v reviji vseh družabnih plesov. Informacije dnevno od 12. do 18. in od 18. do 19. ure v Kazinič-priključi.

—lj Udeležite se avtobusnega izleta v Trst dne 24. in 25. t. m. in 30. oktobra do 1. novembra. Prijave sprejema Izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel Slon. Telefon 26-45. Vhod iz Prešernove ulice.

—lj Esperantski tečaj »Zelene zvezde« v Ljubljani: na učiteljsku na Resljevi cesti vsak torek in petek ob 19.45 (poučje po

korenski metodi g. Damjan Vahen); na realki v Vegerji ulici vsak četrtak ob 20. uri (poučje po Ce-metodi g. Jerko Jelenič). Udeležite se tečajev, da se boste lahko sporazumevali z esperantisti vsega sveta s pomočjo mednarodnega jezika-esperanta!

—lj Tečaj za slovensko stenografijo, ki ga prireja Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani, prične v petek dne 15. oktobra t. l. ob 7. uri zvečer. Tečaj bo brezplačen. Prijave do vstetega četrtka dne 14. oktobra v društveni pisarni Gregorčičeva ul. 37. med 8. in 14. uro.

—lj Slovensko stenografsko društvo to letošnjo mimo priredilo tečaj za slovensko stenografijo za začetnike in za parlamentarno pismo ter za nemško stenografijo. Ukovi na bo znašala mesečno 30 din za 8 ur pouka na mesec. Začetek bo koncem oktobra na trgovski akademiji. Prijave sprejema društvo na trgovski akademiji, Bleiweisova cesta 8.

Naše gledališče

DRAMA
Torek, 12. oktobra: Pesem s ceste. Premierski abonma.
Sreda, 13. oktobra: Taretkinova smrt. Red A.

★
Drevi bodo igrali za premierski abonma Schurekovo igro »Pesem s ceste«, ki slika okolje, v katerem žive trije aut-siderji življenja, trije prijatelji, čestni muzikanti. Delo, ki ga je uprizorila drama pred dvema leti, je doseglo takrat visoko število repriz, ki so dokaz za kvaliteto tega komada. Režija je ing. Stupiceva.

—Taretkinova smrt, satirična farsa Suhovo Kotilina se igra v sredo za red A. Delo razkriva na najbolj grotesken način vse strahote birokratizma, katerim je izpostavljena glavna figura igre: Taretkin. Avtor bita v igri človeške zle instinkte, ter kaže njegovo nagajenje k zločinstvu.

OPERA
Torek, 12. oktobra: Zaprti.
Sreda, 13. oktobra: Evangeljinik. Red Sreda.

★
G. Gostič bo pel v sredo glavno partijo v Kienzlovi operi »Evangeljinik«. Ta melodiozna in vsebinsko čista opera je po svoji obliki in izvajanju lepo uspeša ter nudi tudi laikom muzikalen užitek. Odlično podane pevke partije so prinesle delu polno priznanje. Dirigent Niko Štrifol. Predstava je za red Sredo.

Fotografiranje jeseni

Ljubljana, 12. oktobra
Jesen je čas samih nasprotij. Jesen je na eni strani jase mir, zadnje tiho cvetje in zrelo leto, na drugi pa čas vetra in megle. Razkošna prijava v bleščicah barvah zrele narave, ob koncu pa jo vidimo sivo in golo, dokler popolnoma ne otrpne in je ne premagaja zima.

Večjih kontrastov v razpoloženju, svetlobi in silkovitosti si fotoamater ne more želeli. Najučinkovitejša in najbolj izrazita pa je igra jesenskih barv, ki so v začetku vse svetle in zareče, ob koncu pa popolnoma ugasnejo v pusti novembrski sivini. Barve so za jesen najznačilnejše; te nam predvsem omogočajo snemanje jesenskega razpoloženja. Za razpoloženje pa je potrebno primerno ozračje in barvitost. V kako obupnem položaju so bili svoj čas fotoamaterji, ko ni bilo mogoče s takratnim materialom podati pravih barvnih tonov. Edini jesenski motiv, ki so ga pripravili takratni fotografski pisatelji, je bilo suho listje. Vse ostalo pa je razočaralo, ker film ni bil občutljiv za rdečo barvo, jesenska barva pa je predvsem rdeča in rujava. Pokazala je, da je panhromatični material najodličnejši zlasti za jesenske slike (Isopan).

Jesen lahko razdelimo časovno na tri dele: zlato jesen, megleno, sivo jesen in pozno, temno jesen. Sedaj smo v zlati jeseni, čeprav jo v Ljubljani stalno spremlja njena meglena sestra. V zlati jeseni se odene gromovje in dreve v rumeno, oranžno, rujavo in rdečo barvo. Po vrhovih imamo zadnje cvetoče bogastvo in najtoplejše barvah. Vse ozračje s človekom vred, ki je še ves ožgan od poletnega sonca, je prepojeno, zlato lučjo. Nemogoče je naštetj motive, ki se ti nudijo: leste, prislonežna na sadno drevo, na drevesu pa človek, ki obira sadje; voz, ki se naložen s poljskimi pridniki vrača domov; suho listje pod drevesom, zapuščen gostilniški vrt itd.

Jesen je čas najbolj čistega ozračja. Tako čisto atmosfero imamo sicer poleti samo po dežju. Ta čudovita jasnost nam omogoča slikanje v gorah; tam je sedaj najlepši čas, tam nastajajo sedaj najlepše slike s krasnimi razgledi in plastiko.

Posebno poglavje je čas meglene, sive jeseni. Ni treba, da bi bila megla vedno siva. Zlasti jutraj ali zvečer dobijo razpoloženske slike, ko ozračje žari v vstajajočem ali zahajajočem soncu. Tudi tu je potreben panhromatični material (Isopan), ker prevladujejo jutraj in zvečer predvsem rumeno rdeči žarki. Najlepše so sli-

ke proti soncu, ker imamo jeseni tudi mehkejšo, toplejšo sonce.

Svetloba je sicer jeseni vedno šibkejša od poletne, zato potrebujemo daljši osvetlitev. V tem oziru pazi zlasti na motive v vetru, ki so posebno razgibano živi, ako jih malo dalje osvetliš in postanejo konture radi gibanja neostre, kar nam še bolj izrazi vtis jesenskega vetra, ki pljuha preko ravnine in žene s seboj raztrgane oblake.

Lepo je jesensko jutro v gozdu, ko prvi sončni žarki prodirajo skozi meglo in ustvarjajo fantastične silhete. To razpoloženje doživiš, ako zgodaj vstaneš in pešuh-ljuješ v gozdu jesenskemu prebujanju narave. Čim dalje seže oko, tem nečnejši so obzori.

Nikakor torej ni prišel čas, da bi spravili svojo kamero v omarno, kjer naj bi čakala druge pomladi. Kamera ne sme poznati zimskega spanja. Jesen ti namreč naved več lepote in užitka, kakor poletje.

SOKOL

Sokol Ljubljana-šilka spomina kralja mučenika

V soboto zvečer se je vršila v Sokolskem domu v Šiški prisrčna spominska proslava v počastitev spomina blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Prostorno, veliko dvorano Sokolskega doma so do kralja narodni člani, naraščaj in deca ter druga narodno občinstvo. Oder v dvorani je bil lepo okrašen z zelenjem in cvetjem. Slika kralja mučenika je visela na črni draperiji, ovita v državno zastavo.

Proslavo je otvoril društveni prosvetar br. Roth Matija. Takoj zatem se je spored svečanosti pričel in sicer z Beethovno »Zalno koračnico«, katero je dovršeno odigrala S. Bizovičarjeva na klavirju. Naraščajnik Mišič je nato recital S. Gragorčičevo »Mojo srčno kri škropite«.

Na oder je zopet stopil br. prosvetar, ki je spregovoril spomenu kralja Zedinitelja tople in prisrčne besede. Poveljeval je kralja mučenika, kot velikega državnika, pobornika miru in vojaka. Naglasil je zlasti neprecenljive zasluge velikega pokojnika za narodno zedinjenje. Kralj Zedinitelj pa je posvetil tudi vse svoje moči in veliko skrb Sokolu. Krasen govor br. prosvetarja je napravil na vse prisotne globok vtis.

Po končanem govoru je nastopila gđ. Polajnarjeva, ki je dovršeno in prav lepo zapela tri resne pesnice s klavirsko spremljavo. Pismo »Zadnji trenutki na domači zemlji« je odlično recital br. dr. Kovč. Nastopil je še br. Koruc, ki je na violini mojstrsko odigral Griegovo »Smrt Ase« in Handlovo »Himna, Largo«.

Spominska svečanost se je zaključila s petjem državne himne, katero so peli vsi udeleženci proslave.

Iz Novega mesta

— Naročnikom in inserentom »Slovenskega naroda« v Novem mestu in okolici. Cenjene naročnike in inserente, ki plačujejo naročnino ali oddajajo inserate in male oglase v naši novomeški podružnici, opozarjamo, da smo kakor drugod tudi v Novem mestu popolnoma ločili upravo od dopisništva. Prosimo jih, da oddajajo svoja naročila izključno voditeljski podružnice naše uprave gđ. Radi Blažičevi. Tudi vsa plačila za naročnino, inserate in male oglase naj se izročajo le njej ali od nje izrečno pooblaščenemu inkasantu. Uprava »Slovenskega naroda«.

Iz Ljutomera

— Sokolstvo je lepo počastilo spomin na kralja Zedinitelja. Ljutomerški Sokol je v soboto zvečer v Sokolskem domu dostojno počastil spomin kralja Zedinitelja. Komemoraciji je prisostvovalo nad 80 članov in članic in sodeloval je tudi društveni orkester. Zborovalce je pozdravil društveni starosta br. dr. Stajnko, nato sta sledili dve deklaraciji, orkestralne točke in govor br. okrog nega načelnika Stojarja, ki je orisal veliko delo kralja Aleksandra. Lepa komemoracija je napravila na vse globok vtis. Komemoracije so priredile vse sokolske edince vedno v svojih domovih ali svojih lokalih. Sokol v Strigovi je imel komemoracijo že v svojem nedavno kupljenem in preurejenem domu.

— Licitacija poštne vožnje. Vožnjo pošte je na zadnji licitaciji prevzel g. Mesarič iz Razkrižja, ki bo za 13.800 din vozil pošto z Ljutomerkega kolodvorja v Strigovo in nazaj. Vožnja bo po sedanjem vzornem redu, ki je najbolj prikladen. G. Mesarič prevzame vožnjo s 1. decembrom. Ker smo že pri pošti, moramo omeniti, da tisti, ki so sedaj prišli iz okoliške občine k mestni občini, žele tudi, da se jim pošta dostavlja v bodoče tako redno kakor po mestu, ne pa vsak drugi ali tretji dan. Zato so dolžni skrbeti tisti, ki so nas priključili mestu, da bodo tudi okoličani sproti prebirali svoje dnevnike, ne pa tri dni starih, kakor je bilo, dokler nismo bili pol meščani, kakor smo sedaj.

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekliti, izvaje beseda Din 1, davek posebej
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO
Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

Prilika
ugodnega nakupa trenčkotov, hubertusov, obleke, perila itd. **PRESKER**
Sv. Petra cesta 14.

KUŠEJE
JUGOSLAVIJA
SVEČENIČNA

50 PAR ENTLANJE
ažuriranje, vezenje zaves, perila, monogramov, gumbic. Velika zaloga perja po 6.75 din. »Julijana«, Gospodarska cesta 12.

POUK
Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

STROJEPIŠNI POUK
Večerni tečaj za začetnike in izveščance. Dva oddelka od 6. do 8. in od 8. do 9. ure zvečer. Vpisovanje dnevno od 6. do 8. ure. Šolnina zmer-na. Christofor učni zavod, Domobranska c. 15. 2245

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA

KNAPLJEVA 5

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

Makulturni papir

Mariborsko gledališko pismo

Gogoljev „Revizor“, Preradovičeva „Najboljša ideja tete Olge“ in Schillerjeva „Marija Stuart“

Naš hram slovenske besede ob severni meji je otvoril svoja vrata z znano Gogoljevo komedijo „Revizor“. To delo je bilo postavljeno na tako častno mesto v repertoarju v proslavo 100-letnice njegovega pisanja. Gledalci se je tudi za to sezono dobro pripravili in porabili počitane dobro in koristno. Med najpomembnejšimi novimi pridobitvami našega odra je krožni horizont, ki so ga pri „Revizorju“ že pravi dobro uporabili. Neumorni upravniki g. dr. Brenčič skrbijo, da nam vsako leto poklonijo kako novost in modernizacijo na našem odru.

„Revizor“ sam je kot klasično delo ruske dramske umetnosti dovolj znan, saj tudi za Maribor ni novost. Režiser g. Jože Kovič je dal delu potrebno živčnost in prav posrečeno inscenacijo. Omeniti bi bilo treba samo dvoje: vsa igra je bila za spoznanje preveč fortissimo in nekateri igralci so bili preveliko stabilni. Ne verjamem namreč, da bi pred 100 leti v Rusiji vsi stražniki padali čez prag v poglavarjevo sobo. To dvoje je posamezne prizore preveč karikuralo, kar je bilo v kvar celotnemu vtisu. V splošnem pa so posamezni igralci svoje naloge prav dobro rešili. Posebej naj omenim samo petrograjski par Ivana Aleksandroviča Hlestakova (g. Rado Nakrst) in njegovega službo Osipa (g. Danilo Gorinšek); oboje od sezona do sezona res lep napredek. Poleg teh dveh je sodeloval pri predstavi skoraj ves dramski ansambel.

Komedija je s svojo zabavnostjo in aktualnostjo (kljub svoji starosti) našla pri občinstvu tople odmeve.

Kot drugo letošnje premiero smo videli Preradovičovo družabno komedijo „Najboljša ideja tete Olge“. Pisateljica poznano iz predlanske sezone, ko smo na našem odru videli njegov zelo posrečeni komad „Se li razumemo?“. Preradovič je dober poznavalec družabnih razmer takozvanih „boljših krogov“ in nam predstavi posamezne izreze iz tega miljeja tako plastično, da mu z največjim veseljem sledimo. To pot si je izbral dva ekstrema: zakon dveh

znanstvenikov in kot protiutež — dvoje ljudi od filma. V lahkon tekočem dialogu nam predstavi uslo svojih junakov. V njih usodi najdemo mnogo ješke resnice, vendar nam avtor poda več tako, da se svojim lastnim karikaturnim dobrohotno smehljamo. Znanstvenik-črtnikolog dr. Roberta Magnusa in njegovo ženo ter znanstveno sodelavko, ki v svojem zakonu ne vidita nič drugega kot tovariško sodelovanje in ki ju zato prihod dveh ljudi polnih življenja vrže iz ustaljene poti, sta zelo posrečeno podala gđ. Ema Starčeva in g. Rado Nakrst. Z vsa fineso in izbalancirano nam je gđ. Elvira Kraljeva podala vlogo pokroviteljice tete Olge. Brez nje ni naše drame sploh predstavljalno moremo. Dvornega svetnika nam je prikupno predstavil g. Pavle Kovič. Ravno tako igralci par gđ. Branka Rasbergerjeva in g. Crnobori. Delo je zrežiral g. Jože Kovič. Predstava je prav dobro uspela in se je občinstvo dobro zabavalo.

Tretje delo letošnje sezone je Schillerjeva tragedija „Marija Stuart“. Klasična drama velikega mojstra je na vseh odrih stalno na repertoarju. Tudi pri nas smo jo že preleteli videli z nepozabno Bukovsko. Delo je na novo nastavil režiser Peter Malec, ki se je v vsebino in zgodovinsko okolje temeljito poglobil in nam postavil na oder res dostojno Marijo Stuart. Prikazal je tragično usodo škotske kraljice s tako fineso in veličastvenostjo, kot je dvorstvo okolje, v katerem se tragedija odigrava, zahteva. Vsa težina predstave je elonela na obeh kraljicah: na škotski kraljici Mariji Stuart (gđ. Ema Starčeva) in angleški Elizabeti (gđ. Elvira Kraljeva). Obe sta svoji vlozi rešili tako, da sta njuni usodi globoko dirnili občinstvo. Od uspeha teh dveh vlog je odvisen uspeh vse predstave. V ostalih vlogah so pripomogli k splošnemu uspehu g. Danica Savinova in g. Pavle Kovič, Edo Grom, Franjo Blaž, Danilo Gorinšek, Milan Košič in Edo Verdonik. Posebno uspeh zadnjega nas je razveselil, ker vidimo njegov napredek in vsestransko uporabljivost.

Najlepša slovenska revija

»Planinski Vestnik«

Tudi inozemstvo ga je uvrstilo med sorodne revije kot enakovredno planinsko glasilo

Ljubljana, 12. oktobra

Ze ob letošnjem obnem zboru Slovenskega planinskega društva smo opozorili na »Planinski Vestnik«, ki ga izdaja Osrednje društvo v Ljubljani. Od številke do številke se bolj uresničuje prizadevanje Osrednjega društva, da bi to edino slovensko glasilo naših planincev dostojno predstavljalo razvoj našega planinstva in da bi se uvrstilo med svetovne planinske revije. Ze nekaj let je »Planinski Vestnik« v resnici uvrščen v inozemstvo med sorodne revije kot enakovredno planinsko glasilo, saj dobiva Osrednje društvo v zameno za svoje glasilo okrog 120 svetovnih planinskih publikacij. Samo ob sebi je razumljivo, da je Vestnik tudi v domovni priznan in na glasu najlepše slovenske revije.

Ako pregledamo letos izdane številke »Vestnika«, vidimo, koliko bogastva je zbrano v teku leta v reviji, ki je zrcalo naše planinske kulture. Lahko namreč že govorimo o naši planinski kulturi, katero so ustvarili v teku zadnjih desetletij naši planinski pionirji in jo še ustvarja mlada generacija planincev, ki se že decela zaveda svojega visokega poslanstva v tej panogi celotne narodove kulture. Ze naravnost presenetljiva diferenciacija delovanja in programa SPD priča o visokem nivoju društva. Naj omenimo le vsledno gradbeno delovanje društva, delo za spopolnitev potov in markacij, reševalno službo, kulturno-znanstveno delo, planinsko fotomaterstvo, zimsko alpinistiko, strmo alpinistiko, izlete, propagandno delo, vzgojno delo med naraščajočimi. V vseh teh panogah društvo dela z uspehom, ki je čedalje bolj viden v zrcalu društva, to je v »Vestniku«.

V letošnji 1. številki je predsednik dr. Jože Pretnar napisal program gradbenega dela društva ob priliki otvoritve Komne. Številke povedo vse. Pred dobrimi 40 leti so zgradili slovenski planinci prvo planinsko postojanko Orožnovo čelo. Društvo je imelo tedaj nekaj sto članov. Danes stoji že 52 koč in domov in številno organiziranih planincev je naraslo na

okrog 10.000. Krona te ustvarjalne sile naše planinske organizacije je Komna.

Prof. Janko Mlakar je začel v prvi številki Vestnika objavljati svoje »Spomine in opomine«. Podnaslov pravi, da gre za poglavje o nespodobnostih v planinah. Spomini so dragocena kronika o delu naših planinskih pionirjev, opomini pa duhovito kramljanje o nedostojnostih, ki se pokažejo v planinah, kjer pride pri nekaterih v sročnost, ki jo nudi narava, na dan tudi njih surovost in nizkoston. Kdor se čuti prizadetega, pravi avtor, da ga je zasrbelo, naj se nikar ne praska, marveč pobjlša!

Urednik dr. Josip Tominšek izbira za objavo najboljše prispevke kontemplativne in strokovne vsebine. Vidi se, da skuša nuditi čitateljem lepo celoto, se pravi tivo, ki kaže planinca v stiku s celotnim življenjem v planinah. Slavko Smolej je razmišljal o našem človeku in naših gorah, inž. Mirko Šušteršič o planinci in lovci, dr. Alojz Merhar o idealizmu naših planincev, itd. Največ strani posameznih števk zavzemajo seveda zanimivi popisi pohodov odličnih planincev v domačih in tujih gorah in njih osebna doživetja in prigode v planinah. Inž. Rihard Sevc je opisal zanimiv pojav »glorije« na Rjavini, inž. Vlado Šega svoj vzpon na Mon Alguille, Dušan Krivokapič popisuje v 2. številki svoj pot skozi Kačaniške kraje izpod Šare, Uroš Zupančič pa zimo v gorah ob Planici.

Izredno zanimiva je 3. številka z uvodom dr. Pretnarja o »čezlani ekskurziji SPD v Švico. Inž. Živko Šumer, inž. Franče Avčin, Matevž Frelih, Miha Bizjak, Boris Režek, Vinko Modic, Franc Hvastja, Boris Lavrenčič in dr. Arnost Brilej so pa popisali svoje življenje ob priliki vzponov na najzanimivejše in najvišje švicarske gore. Ta številka je dragocen dokument o sposobnosti in idealizmu naših planincev in more zanimati vsakogar. Vsa naša javnost in ne samo planinci dobe jasno sliko o delu in uspehih naših planincev v Švici.

Tudi vse ostale številke imajo dragoce-

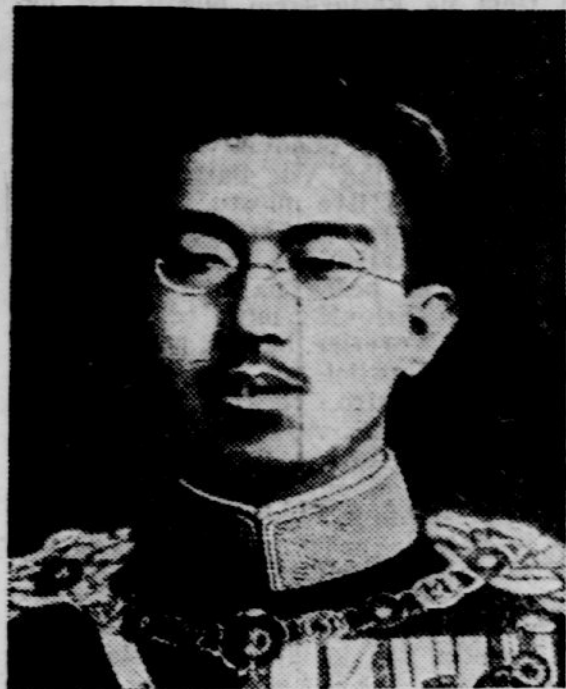
no vsebino s članki o turah po domačih in tujih gorah. Nad vse zanimiva je rubrika »Obzor in društvene vest«, v kateri se spomni uredništvo vseh svojih članov, ki so umrli ali proslavljajo jubileje. Obenem nudi izbrano informativno kroniko o vseh dogodkih doma in na tujem, ki se tičejo planinstva. Čitatelji so informirani o vseh važnejših planinskih publikacijah, pod naslovom »Antibarbarus« pa čisti dr. Josip Tominšek slovenščino. Opozarja na vse ne-

pravilnosti pismene slovenščine, katere se dan za dan uporabljajo in katere je treba opustiti.

Planinsko pesništvo pa menda ne cvete med našimi planinci, kajti objavljen je doslej le en sonet in sicer Debeljakov »Triglavac«. Za zabavo in pouk služijo čitateljem uganke v slikah, ki so trd oreh, kakor sklepamo po številu pravih rešitev. Vsi večji članki so ilustrirani z vzorno reproduciranimi planinskimi slikami.

Življenje japonskega cesarja

Japonski cesarski dom je bogatejši od Morganovega ali Rothschildovega

Japonski vojaki prelivajo na Kitajskem kri ter žrtvujejo življenje za čast in slavo domovine in cesarskega doma. Izza sten cesarske palače Chiyode pa ne pride nobena beseda, da bi povedala svetu, kaj misli japonski vladar o kitajsko-japonskem konfliktu in kaj pravi na reakcijo svetovnega javnega mnenja na nov krvavi vihar na Daljnem vzhodu. »Sin Solnce« molči in nihče ne ve, ali molči zato, ker o stvari ni poučen, ali pa zato, ker je tudi sam spreten diplomat.

Cesar Hirohito vstaja ob šestih zjutraj. Za zajtrk ima jake s slanino, oveno kaso in pomarančni sok. Zajtrkuje s cesarico in otroki. Po zajtrku čita novine, potem gre pa na izprehod na vrt. Po izprehodu začne ob 10 delati. Ob 11 pokliče svoje zaupnike, da ga informirajo o važnih državnih poslih. Cesarjevo zanimanje je osredotočeno na zgodovino, zunanje zadeve in sociološko, zlasti pa na biologijo. Njegov najljubši portret je fotografija, na kateri vidimo japonskega cesarja v evropski obleki, sedečega za pisalno mizo nad mikroskopom.

Cesar Hirohito je star zdaj 36 let. Vsek dan dela po več ur. Njegova skrb niso samo oficijelni državni posli, temveč tudi vojsko čisto zasebnih trgovskih poslov. Japonski cesarski dom, ki mu je cesar poglavar, je namreč bogatejši od Morganovega ali Rothschildovega. Mikadovi osebni dohodki so največji na svetu, če tega, kar dobi od države, niti ne računamo. Cesar ima ogromna zemljišča, obsegajoča več milijonov hektarov. Samo vrednost zemljišč se ceni v našem denarju na dobre tri milijarde. Pa tudi v vsakem večjem podjetju in trgovski družbi je »Sin Neba« bolj ali manj udeležen. On je delničar velikih bank, prometnih družb in hotelov. Samo v razna podjetja investirano cesarjevo premoženje znaša v našem denarju okrog poltrid milijardo.

Cesarjeva poslopja, raztresena po vsej državi, in njih inventar se ceni na 400 milijonov. Teoretično je Japonska mikadova last. Lahko pa rečemo, da mu pripada tudi praktično, saj je njen neomejen vladar. Njegov svetni in vladarjeva oseba tako v časteh, kakor na Japonskem, Tisoč čaka jo nanj, kadar se pelje kam in tisoč pokleknejo, ko se jim bliža. Nihče si pa ne upa pogledati ga, ko se pelje mimo. In še več, po vsej poti nihče ne sme stati višje, kakor je mikadova oseba in tudi noben videv človeški obraz ne sme biti višje. Nihče torej ne sme stati na balkonih ali na strehah.

Krovci in zidarji morajo prenehati z delom, če se pelje mimo cesar. Vsi morajo takoj na tla. Tudi na stopnicah ali na hodnikih po hišah ljudje ne smejo stati, če se pelje mimo cesar. Nekoč je zlezal neki stavkujoči na dimnik in vzrak protesta je hotel ostati na njem, dokler bi nogel. Zadostovalo je pa opozorilo, da se bo peljal mimo cesar, da je takoj zlezal dol. Leta 1934 je nek japonski policijski komisar končal življenje, ker je bil zapeljal cesarjevo povorko pomotoma v drugo ulico, kakor bi jo bil moral. Predsednik vlade se je opravičil, notranji minister je odstopil, z njim pa tudi še mestne uprave in mnogo drugih visokih uradnikov.

Se en primer. Neki vojak si je razparal trebuh, ker je bil izgubljen lajonec, ki je, kakor vsa vojna oprema, cesarjeva last. Življenje si je končal tudi spretni cesarjevega vlaka, ker se je bil odhod vlaka zakasnil za dve minuti. Prostovoljno je šel v smrt šofer, ki je vozil cesarja v avtomobilu, kateremu je med vožnjo počila pnevmatika.

Tudi cesarjevo ime je sveto. Redko ga Japonec izgovori in zelo redko se pojavi v novinah. V takem primeru mora biti vse natiskano z velikimi črkami. Noben list si ne upa kritizirati niti cesarja, niti njegovega doma. Nekoč, ko se niso bili zapleteni v vojno, so zagrozili Japonci z bombardiranjem uredništva nekega v Pekingu izhajajočega kitajskega lista, ker je poročal o cesarjevi bolezni. In vendar je stari cesar kmalu potem podlegel sladkorni bolezni.

Z vsem tem je omejena tudi cesarjeva osebna prostost in vse življenje na njegovem dvoru. Če ima cesar vročico, mu sme njegov osebni zdravnik potipati žilo samo v avilnih rokavicah. Cesar živi v svoji palači mirno in varno. Samo enkrat, dve leti predno je zasedel prestol, je bil poskušen nanj atentat. To je bil pa tako strašen zločin za Japonce, da si nihče ne upa govoriti o njem. Atentatorjev oče, narodni poslanec, je takoj odložil svoj mandat in se s svojo družino preselil v izgnanstvo na Javo. Odstopila je pa takoj tudi vlada. Nekaj življenjske tragedije je v tem, da je bil Hirohito, študent naravoslovja in po tradiciji japonski bog, postavljen na čelo države v času, ki je za vse to silno neugoden.

Nevarna doba zemeljske skorje

Indijski geološki zavod v Delhi vodi točno statistiko o potresih in njihovih žrtvah. Ravnetelj tega zavoda dr. Heron je prišel na podlagi teh podatkov do zaključka, da so zahtevali potresi v zadnjih 200 letih nad 3 milijone človeških življenj. Dr. Heron pravi, da so v zadnjih desetletjih katastrofalni potresi mnogo pogostejši in močnejši nego so bili prej. Po njegovem mnenju je to posledica izprememb v zemeljski skorji. Skorja naše zemlje se strjuje in ne more več tako uspešno klubovati notranjemu pritisku.

Od leta 1910 do 1935 je bilo trikrat toliko katastrofalnih potresov, kakor od leta 1885 do 1910. Zadnja leta močno narašča številni žrtve potresov, čeprav si tehnika prizadeva graditi hiše, ki bi kljubovale potresom. Večje število potresov in žrtve v zadnjih letih se pa da deloma pojasniti tudi z vsestnejšim opazovanjem, z zboljšanjem aparatov in izpopolnitvijo poročevalske službe.

Nastala je polarna noč

Okrog severnega tečaja je nastala polarna noč. Sternbergov astronomski zavod v Moskvi je sporočil, da je na Severnem tečaju solnce zašlo 25. septembra. Mrak je trajal 14 dni, a večer je je pričela v oblasti okrog severnega tečaja popolna polarna noč. Zdaj je edini vir svetlobe v polarnih krajih luna. Jutri bo prvi krajec. Ker je luna zdaj na južni polovici neba, se bo videla na severni polovici šele v drugi polovici oktobra. 19. oktobra bo v oblasti okrog severnega tečaja ščip in luna bo svetila okrog 14 dni.

Na Rudolfovem otoku, kjer so letala ekspedicije Seveleva, je bil 3. oktobra dan dolg 9 ur 22 minut, potem se je pa hitro skrajšal. 18. in 19. oktobra bodo videli ljudje na Rudolfovem otoku letos zadnjikrat solnce. S solničnim zahodom se prične tudi tam mrak, ki bo polagoma prehajal v polarno noč. Tema nastane na Rudolfovem otoku sredi novembra in trajala bo do konca januarja. Pred solničnim vzhodom bodo imeli zopet mrak, ki se začne prve dni februarja.

Na Barrowem rtiču, kjer je pripravljeno letalo Gracianskega in kjer napravijo bazo za plete ameriškega letalca Wilkinsa, je bil 3. oktobra dan dolg 10 ur 48 minut. V

teh krajih se knji dan znatno počasneje. Solnce zaide tam okrog 17. novembra. Potem nastane na Barrowem rtiču mrak, ki bo trajal do konca januarja, ko se bo zopet pokazalo solnce izna obzorja.

11 letna žena 67 letnega moža

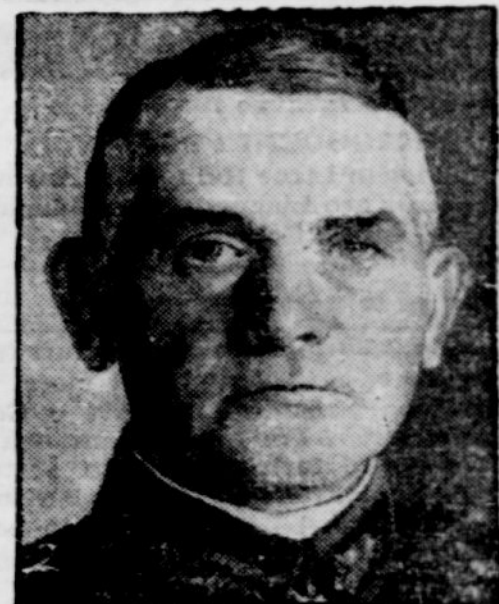
Kratka je bilazakonska sreča 67letnega Williama Grimesa na bombažni plantaži v državi Missouri. Grimes se je bil oženil z 11letno Mary Alexandrovo. Toda komaj sta bila poročena, so Grimesa aretirali zaradi nezakonite poroke z mladoletno deklico in zakon je bil razveljavljen. Mala Mary je hči kmeta, ki ima še pet otrok. Oče ni ugovarjal njeni poroki, saj mu je šlo v prvi vrsti za to, da hčerko preskrbi, kakor gre vsem staršem, ki imajo mnogo otrok in malo denarja. Grimes je trdil, da ima Mary rad in da ji hoče ustvariti toplo domačo ognjišče. Le pogledite, kako lepo obleklo sem ji kupil, je dejal uradniku, ki naj bi njegov sklenjeni zakon razveljavil. In Mary je pritrtila, da je to najlepša obleka, kar jih je kdaj nosila, čeprav ji je bila mnogo prevelika. Mary je visoka šele 132 centimetrov in tehtala 26 kg.

Vest o njeni poroki s starim možem bi bila gotovo silno razburila ameriško javno mnenje. Ko je uradnik vprašal, kako je prav za prav prišlo do te čudne zakonske zveze, je deklica, ki je prišla v urad s svojo punčko v naročju, smeje odgovorila, da jo je Willy neprestano vpraševal, če ga ima rada. Pa mu je odgovorila, da ga ima, saj ji je prinašal slaščice. Samo punčko ima še raje. In ko jo je vprašal, ali bi ga hotela za moža, je tudi pritrtila, ker ji ni nihče drugi prinesel toliko dobrot. Potem ji je dal še lep prstan in odvedel jo je k pastoru. Pastor mu je pa dejal, naj ga pusti pri miru, češ, da za neumnosti nima časa. Slednji se je pa dal pregovoriti, zamrmral je nekakšen stih in potem je dejal, naj rečem »da«, pa sem rekla. Potem me je pa Willy odpeljal domov.

Tako je pripovedovala mala Mary, ki so jo od njenega starega moža odpeljali naravnost v otroško zavetišče.

Maršal Blomberg odpotuje na Azore

V Berlinu se potrjuje vest, da odpotuje vojni minister maršal Blomberg v kratkem z vojno ladjo na Azore, kjer si hoče pomiriti živce. Komaj je prišla ta vest v javnost, že domneva evropski tisk, da je maršalova pot na Azore v zvezi s političnim zakulisjem. Gre v prvi vrsti za portugalske otroke. Portugalska se vedno bolj odmika angleškemu pokroviteljstvu in postaja zaveznica Italije in Nemčije. Nastop Portugalske v londonskem odboru za nevnešavanje je to jasno pokazal.

Blombergovo potovanje ima pa še drugo pikantno ozadje. Ze davno pred vojno sta se bili Anglija in Nemčija sporazumeli, da bi kupili in razdelili med seboj portugalske kolonije, če bi jih hotela Portugalska prodati. Od takrat se vedno znova pojavljajo vesti, da bi bilo mogoče nasiliti Nemčijo, če bi ji dali portugalske kolonije. Razen tega imajo Azorski otoki zelo ugodno lego na poti med Evropo in Ameriko. V postev prihajajo ti otoki zlasti kot baza za prekooceanski zračni promet.

Angleški humor

Sedanjo napeto politično razmerje med Anglijo in Italijo se kaže seveda tudi v dovptih in namigavanjih, ki so jih polni angleški humoristični listi. Pa tudi v gledaliških komikih radi zbijajo šale na ta račun. V nekem londonskem gledališču se občinstvo od srca smeje naslednjemu prizoru. Ali veš, da je to najkrajša knjiga, kar sem jih kdaj čital? — Kako to? — Ker je v nji samo ena beseda. — Kakšna knjiga pa je to? Kakšen je njen naslov? — Italijanska je: Seznam odličnih mož v Italiji.

Kupujte domače blago!

— Dober prijatelj ste, — je dejal de Brancelin in mu stisnil roko.

— Ne, — je odgovoril ataše skromno. — sem samo nedavni prijatelj. Toda resnično prijateljstvo moram ni kramarsko blago.

Ta čas, ko sta se vračala v francoski okraj, je govoril skoraj nepretrgoma samo de Mervent. Ko bi se bila morala ločiti pred hotelom, kjer je grof stanoval, je ataše pripomnil:

— Vi ste pa res čuden milijonar, dragi grof. Niso mi znane vaše imovinske razmere, toda vsak nabob bi se veselil takega diru usode. In vendar se zdi, da sprejemate to nepričakovano bogastvo z nekakšnim resigniranim fatalizmom.

Grof je zaman poskušal ostreti se svoje melanholije.

— Ali verujete, da je človeku vse v življenju že vnaprej namenjeno? — je vprašal.

— Verujem, toda samo če se mi izpolnijo želje, — se je pošalil ataše. — Če se pa ne izpolnijo moje želje, smatram to za praznoverje in po tem se tudi ravnam.

— Poskusil bom ravnati se po vas, — je dejal grof. In ves zamišljen se je poslovil od svojega prijatelja.

Drugo jutro, ko se je prebudi, je bil prvi Robertov občutek neizmerna radost. Zdaj je Staša njegova, pa naj se zgodi karkoli. In nepopisno veselje ga je prevzelo, ko je pomislil, da se bo zdaj spoprijel s tistimi, ki je hotel uveljaviti svoje pravice do Staše.

Andre Armandy:

112

Princesa Symianova

Roman

— Da, pri sedanjem tečaju bo zneslo približno toliko.

— Katerega nesrečnega si je pa usoda izbrala za tako srečo?

— Saj vam pravim, da ne vem.

— Pojasnite mi vendar.

— No, torej, v Epsumu je bil večer Derby. Jutranjki listi so priobčili rezultate, obenem pa brzojavko iz Kalkute, v kateri je sporočena številka, ki je zadela Grand Sweepstake. Toda zaenkrat je znana samo številka, dobitnik se še ni oglašil.

— Kako pa veste, da se mudi v Shanghaiju?

— To je kaj enostavno. Vsaka srečka Sweepstake ima kupon, od katerega je odtrgana. Svezjen kuponov so vrnili po prodaji srečk v Kalkuto in na vsakem je zapisano ime in naslov lastnika dotične srečke.

— Torej je znano, kdo je zadel glavni dobitok?

— Ne, kajti srečna številka je med kuponci, ki jih je kupil slupno damski dobrodelni odbor v korist sirotišnice v Zi-Ka-Wei. Na svežnju je

označen samo odbor. Edino, kar je znano, je to, da je bila srečka prodana na svečanosti 30. maja v Francoskem klubu. Tudi vi ste bili tam.

— In se ni še nihče prijavil?

— To bo nedvomno previdna skromnost ... razen če morda niti sam še ne ve, da ga je doletela tako velika sreča. Lahko vam samo povem, da jaz nisem ta srečnej.

Grof je postal silno nemiren. De Mervent se je prijel za glavo:

— Saj res ... morda ste pa vi zadeli glavni dobitok?

— Jaz? — je vprašal Robert presenečeno.

— Seveda vi. Zakaj pa ne? Kolikor se spominjam — in dovolj razlogov imam spominjati se — ste tudi vi kupili srečko.

— To je res, — je zašepetal grof ves iz sebe.

— Ali ste pogledali na številko?

— Ne.

Spogledala sta se. In oba sta postala nemirna.

— »La Gazette!« »Daily Express!« Vse liste!

— Je naročil de Mervent plačilnemu, dočim je Brancelin hitro potegnil iz žepa denarnico.

Vzel je iz nje srečko, jo razgrnil in zopet zložil. Pri tem je silno prebledel. Ko so prinesli novine, jih je stisnil hitro prečital, potem je pa dvignil glavo in vprašal:

— Vaša številka?

— Ne ... Povejte vi!

De Mervent je dejal:

— 13.777, serija W.